

NESTENSKI

vestnik

Letnik XXII.

Celovec, petek, 12. maj 1967

Štev. 19 (1302)

Dvanajst let

avstrijske državne pogodbe

V ponedeljek bo minilo dvanajst let od tistega zgodovinskega 15. maja 1955, ko je bila na Dunaju podpisana avstrijska državna pogodba. S tem aktom je po dobi nacizma in po letih zasedbe postala Avstrija tudi formalno spet svobodna, neodvisna in suverena država, zgrajena na trdnem temelju prostovoljno proglašene trajne nevtralnosti.

Sklenitev avstrijske državne pogodbe nedvomno predstavlja enega največjih uspehov mednarodne diplomacije po drugi svetovni vojni. Toda z državno pogodbo je bila naša država hkrati postavljena pred odgovorno nalogo, da dokaže svojo življenjsko sposobnost — tako na znotraj kakor spričo svojega nevtralnega položaja tudi na zunaj. Če se ozremo na minule dvanajst let, potem lahko ugotovimo, da je ta zrelostni izpit v veliki meri uspešno opravila, kajti danes je njen glas v mednarodnem zboru spet upoštevan in priznan, medtem ko na znotraj zavest države in narodne samobitnosti še nikdar v zgodovini ni bila tako široko zasidrana med avstrijskim ljudstvom, kot je zdaj.

To so gotovo dragocene pridobitve, ki se jih avstrijski državljani ob obletnici novega rojstva naše domovine upravičeno veselimo z zavestjo, da predstavljajo ugodno izhodišče tudi za bodočnost.

Državna pogodba pa pomeni važno pridobitev tudi za narodne manjšine v Avstriji, katerim v členu 7 zagotavlja vsestransko enakopravnost kot osnovni pogoj za njihov obstoj in nadaljnji razvoj. Kakor nas veseli, da je Avstrija sicer dosledno in konkretno izpolnila vse druge obveznosti, ki jih je prevzela z državno pogodbo, tako moramo v konkretnem primeru tudi ob tej priložnosti na žalost ugotoviti, da glede manjšinskih določil še vedno čakamo na pravično in sporazumno rešitev številnih življenjsko važnih vprašanj.

Spomin na dan osvoboditve

V začetku tega tedna smo se spominjali dneva, ko se je pred 22 leti s kapitulacijo nacistične Nemčije končala druga svetovna vojna ter je za evropske narode po dolгих letih zatiranja in vojnega pustošenja spet napočil trenutek svobode in miru. Dogodkov leta 1945 so se spominjali skoraj v vseh državah, v vsaki malo drugače, vendar povsod z zavestjo, da ogromne žrtve zadnje vojne nikdar ne smejo biti pozabljene, marveč morajo biti človeštvu trajen opomin, da se z vsemi močmi prizadeva za ohranitev miru ter za svobodo in pravično življenje slehernega človeka.

Na Dunaju je bila tega dne spominska slavnost, posvečena tistim avstrijskim patriotom, ki so jih nacistični krvniki umorili med zadnjo vojno. Kancler Klaus in socialistična poslanka Jochmann sta poudarila, da mora biti nasilna smrt teh rodoljubov preživelim stalna obveznost, da se z vsemi silami zavzemajo za ohranitev svobode in neodvisne Avstrije.

Obletnice osvoboditve so se minulo nedeljo spominjali tudi v bivšem taborišču smrti Mauthausen, kjer so se zbrale delegacije preživelih internirancev iz mnogih evropskih držav. Pri žalnem sprevodu skozi bivše taborišče je sodelovalo nekaj 4000 ljudi, katerim je na spominski slavnosti govoril bivši minister dr. Migsch. Številnim spomeni-

Nova vlada v Sloveniji

Republiška skupščina SR Slovenije, v katero je bila prejšnji mesec izvoljena polovica novih poslancev, se je v torek sestala na prvi skupni seji vseh zborov, kjer so izvolili predsedstvo skupščine, predsednike, podpredsednike in člane posameznih odborov in komisij ter zborov, prav tako pa tudi nov izvršni svet (vlada) SR Slovenije. Nova predsednika skupščine in izvršnega sveta sta po izvolitvi poudarila, da čakajo vodilne organe velike in odgovorne naloge pri nadaljnjem razvoju družbeno ekonomskih odnosov na osnovi samoupravljanja, pri uresničevanju načel ustave kakor tudi pri razvijanju proizvodnih sil in materialnih osnov vseh družbenih dejavnosti.

Za novega predsednika republiške skupščine SR Slovenije je bil izvoljen Sergej Kraigher, za podpredsednika pa dr. Jože Brilej in Janko Rudolf. Predsednik republiškega zbora je dr. Joža Vilfan, predsednik gospodarskega zbora Miran Goslar, predsednik prosvetno-kulturnega zbora Miloš Poljanšek, predsednik socialno-zdravstvenega zbora dr. Vinko Mozetič, predsednica organizacijsko-političnega zbora pa Vera Kolarič.

Republiški zbor je za novega predsednika izvršnega sveta izvolil Staneta Kavčiča, za podpredsednika Vinka Hafnerja in dr. Franca Hočevarja, za ostale člane izvršnega sveta pa so bili izvoljeni: dr. Vladimir Bračič, Drago Flis, Bojan Lubej, inž. Miran Mejak, dr. Ernest Petrič, inž. Franc Razdevšek, Viktor Repič, Rino Simoneti, Joško Štrukelj, Zora Tomič in Boris Vadnjal.

Poleg tega so bili na seji izvoljeni predsedniki in člani odborov in komisij skupščine ter njenih zborov, prav tako pa tudi predstavniki SR Slovenije v zveznem zboru (zboru narodov) pri zvezni skupščini SFR Jugoslavije.

kom, ki jih imajo posamezni narodi na tem kraju žalostnega spomina, se je letos pridružil še spomenik, katerega je postavil protifašistični odbor iz Vzhodne Nemčije.

V Moskvi pa so dan zmage proslavili z odkritjem spomenika neznanemu junaku, v spomin na 20 milijonov sovjetskih ljudi, ki so zgubili življenje med drugo svetovno vojno.

Svet obsoja nasilja vojaškega režima v Grčiji

Odkar je prevzela vojska vso oblast v državi, se iz dneva v dan množijo primeri nasilja, ki se prav nič ne razlikuje od razmer, kot so vladale v najhujši dobi fašizma in nacizma. Takoj po prihodu na oblast je novi režim razveljavil najvažnejša določila ustave ter ukinil tako imenovano parlamentarno demokracijo. Namesto zakonov, ki bi jih sklepali od ljudstva izvoljeni poslanci, veljajo danes v Grčiji samo ukazi generalov, kateri so se povzpeli na položaje ministrov. Po »novem redu« tudi župane in občinske odbornike ne volijo več občani, marveč jih po mili volji imenuje, zamenjuje in odstavlja general Patakos, ki je notranje ministrstvo spreminil v izvršilni organ vojaške diktature.

Po raznih vesteh je bilo po državnem udaru aretiranih nekaj 12.000 nasprotnikov sedanjega režima. Ustanovljenih je bilo deset vojaških sodišč, ki so že začela soditi pripadnikom demokratičnih strank in organizacij. Oblasti so razpusile tudi nad 300 organizacij in ustanov, njihovo premoženje pa je bilo zaplenjeno. Vsakemu, ki bi ga zalotili pri razpečevanju letakov ali pri pisanju gesel po zidovih, grozi na licu mesta ustrelitev, kajti uporaba 18. člena grške ustave, s katerim je bila svoečasno odpravljena smrtna kazen za politične prestopke, po izjavi generala Patakosa za zdaj »sploh ne pride v poštev«.

Novi oblastniki v Grčiji pa se hkrati trudijo, da

Prihodnji teden pa se bo v Beogradu sestala k prvi seji zvezna skupščina SFR Jugoslavije, ki bo izvolila najvišje zvezne funkcionarje, tako tudi predsednika republike in predsednika zvezne skupščine. O tej izvolitvi sta pred dnevi razpravljala predsedstvo in izvršni odbor zvezne konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije ter sklenila, da bodo za predsednika republike ponovno predlagali Josipa Broza Tita, za novega predsednika zvezne skupščine pa Milentija Popoviča.

Ameriški vojni zločini v Vietnamu

na zatožni klopi mednarodnega sodišča

Od začetka maja zaseda na Švedskem mednarodnem sodišču, ki na podlagi dokumentov in pričevanj proučuje oblike ameriškega vojskovanja v Vietnamu. Čeprav to sodišče — kakor smo v našem listu že poročali — ne bo izreklo sodbe, je že samo dejstvo, da se je sestalo, spravilo ameriške vladne kroge v zelo neprijeten položaj. Amerika je Švedski celo zagrozila z gospodarskimi sankcijami, ker je Švedska vlada omogočila zasedanje sodišča v Stockholmu.

Vendar pa Amerika s takšnimi grožnjami ne more spraviti iz sveta dejstva, o katerih je zdaj govora pred omenjenim sodiščem. Konkretno je bilo ugotovljeno, da uporablja Amerika v Vietnamu pline in bombe, ki jih mednarodno pravo proglašajo za kriminalne. Mednarodni strokovnjaki primerjajo ameriške oblike vojskovanja s tistimi, ki so se jih med drugo svetovno vojno posluževali nacisti in ki so jih takrat v Ameriki označili za barbarske, njihove povzročitelje pa za najhujše vojne zločince. Danes pa se ameriški vojaki v vietnamski vojni poslužujejo istih metod, o katerih sodišče v Stockholmu ugotavlja, da »presegajo grozote naše polpretekle zgodovine«.

Avstrija in Madžarska

ZA NADALJNO POGLOBITEV MEDSEBOJNIH ODNOSOV

Prejšnji teden je bila na štiridnevem uradnem obisku na Madžarskem avstrijska vladna delegacija, ki jo je vodil zvezni kancler dr. Klaus. Tako v avstrijsko-madžarskih razgovorih kakor tudi v skupnem zaključnem sporočilu je bilo poudarjeno, da se odnosi med obema državama uspešno razvijajo ter sta obe strani pripravljene, to sodelovanje še razširiti in poglobiti.

V ospredju razgovorov v Budimpešti so bila vprašanja gospodarskega sodelovanja in blagovne menjave ter je bilo ugotovljeno, da se na teh področjih odpirajo še nadaljnje možnosti; isto velja tudi za kulturno sodelovanje. Sporazumeli so se o ustanovitvi posebne stalne komisije, ki naj bi obravnavala vprašanja sodelovanja med obema državama ter izdelala predloge za rešitev konkretnih problemov. Na pozivitev turizma pa bodo nedvomno vplivala sedanja prizadevanja Madžarske za vzpostavitev »mirnega vzdušja« na meji med obema državama.

Med obiskom so avstrijski in madžarski predstavniki izmenjali mnenja tudi o mednarodnih vprašanjih ter poudarili, da dobrososedski odnosi med Avstrijo in Madžarsko lahko bistveno prispevajo k odstranjanju napetosti v tem delu sveta. Izrekli so se za nadaljnje stike med evropskimi državami z različnimi družbenimi sistemi ter pozitivno ocenili zamisel o sklicanju vseevropske konference, ki naj bi razpravljala o varnosti v Evropi. Prav tako pa je bila z obeh strani izražena zaskrbljenost spričo trenutnega položaja v jugovzhodni Aziji in je bila poudarjena želja, da bi v Vietnamu čim prej prišlo do mirne rešitve na podlagi ženevskih sporazumov iz leta 1954.

Predsednik madžarske vlade Fock je ob tej priložnosti sprejel povabilo na obisk v Avstrijo.

Prijateljski obisk

Na povabilo deželnega glavarja Sime bo 26. in 27. maja uradno obiskal Koroško predsednik avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine dr. Berzanti. O pomenu tega obiska je deželni glavar poudaril, da Koroška, Slovenija in Furlanija-Juljska krajina uspešno razvijajo dobrososedske odnose in tako bistveno prispevajo k ohranitvi miru v tem delu sveta. »Vsebinska tega našega prizadevanja je, da prispevamo k miroljubnemu sožitju in medsebojnemu sporazumevanju med narodi.« Izrazil je prepričanje, da bo temu namenu uspešno služil tudi bližnji obisk iz sosedne Italije.

BRITANSKI PRIMER DOKAZUJE:

EGS pomeni daljnosežne posledice

Britanski parlament je te dni razpravljal o vstopu Velike Britanije v Evropsko gospodarsko skupnost. Ob tej priložnosti je predsednik britanske vlade Wilson brez oledšavanja priznal, da gre za odločitev, ki bo imela daljnosežne posledice za široke plasti britanske-

ga ljudstva. Konkretno je povedal, da se bodo z vstopom v EGS živila podražila za 10 do 14 odstotkov, celotni življenjski stroški pa se bodo povišali za 2,5 do 3,5 odstotka. Priznal je, da bodo s tem najbolj prizadeti državljani z nizkimi dohodki in bo torej potrebno, da jim bo vlada pomagala nositi nova bremena.

Toda vključitev v EGS ne pomeni le posledic gospodarskega in socialnega značaja, marveč nalaga določene obveznosti tudi v političnem pogledu. To je zelo jasno poudaril vodja britanske opozicije Heath, ki je dejal, da resnična cena, ki jo mora Britanija plačati za vstop v EGS, pomeni spremembo sedanje britanske politike. Pri tem je izrecno omenil potrebo po skupni atomski oborožitvi zahodnih držav, torej problem, v katerem tudi Wilson vidi eno izmed glavnih ovir za zmanjšanje napetosti med Vzhodom in Zahodom.

Aranžma z EGS predstavlja torej zelo resne probleme celo za državo, kot je Velika Britanija, ki je s članicami te skupnosti že povezana z Atlantskim paktom, pa ji politični aspekti EGS kljub temu povzročajo skrbi. Kako bo s temi političnimi cilji mogoče uskladiti nevtralni položaj naše države, je seveda toliko manj razumljivo.

bi v mednarodni javnosti ustvarili videz demokratičnosti. Čedalje bolj so namreč zaskrbljeni spričo odločnih protestov, ki prihajajo iz vseh delov sveta, kjer najrazličnejše organizacije zahtevajo zopetno vzpostavitev demokratičnih razmer v Grčiji. Tem zahtevam so se pridružili celo v krogih Evropske gospodarske skupnosti in Atlantskega pakta, kjer grozijo s sankcijami, če se Grčija ne bi povrnila k načelom parlamentarne demokracije.

Posebno ostro so zadnje dogodke v Grčiji obsodili v Jugoslaviji. Poleg raznih drugih ustanov in organizacij je objavila posebno izjavo tudi liga za mir, neodvisnost in enakopravnost narodov, ki poudarja, da sedanji režim v Grčiji ne pomeni le surovega obračuna z vsemi grškimi demokratičnimi silami, marveč predstavlja veliko nevarnost tudi za mednarodne odnose. Skupina italijanskih poslancev je izrazila zaskrbljenost spričo »nove fašistične pustolovščine, ki se spet pripravlja v Evropi«, britanski listi pa so pozvali vlado, naj protestira proti »sedanji tiraniji v Grčiji«.

Povsem drugače pa na dogodke v Grčiji reagirajo vladni krogi Amerike. Očitno vidijo v novem vojaškem režimu mnogo boljšega zaveznika, zato napovedujejo, da bo Grčija v okviru atlantskega zavezništva deležna še večje ameriške pomoči kot doslej.

Od jutri naprej v Ljubljani:

Šesti sejem Alpe-Adria

Jutri ob enajstih bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprt šesti sejem obsejne blagovne izmenjave med Jugoslavijo, Avstrijo in Italijo. Kot najmlajši med sejmi v območju Avstrije ter severne Italije in Jugoslavije je sejem Alpe-Adria v Ljubljani prevzel nalogo, da odkriva in pospešuje možnosti sodelovanja in izpopolnjevanja gospodarstev obmejnih pokrajin Avstrije, Italije in Jugoslavije, ki so med seboj čedalje bolj povezane z maloobmejnimi prometom ter po polji kulturne, športne in turistične izmenjave.

To vlogo so dali sejmu Alpe-Adria njegovi ustanovitelji in soustanovitelji, gospodarski zbornici Slovenije in Hrvaške ter trgovinske zbornice v Grazu, Celovcu, Innsbrucku, Vidmu, Gorici in Trstu. S tem sejemom se od vsega začetka zajema razmeroma obsežen gospodarski, turistični in kulturni prostor. Od prve prireditve leta 1962 je sejem vsem trem obmejnimi pokrajinam prinesel že marsikatero korist in se lepo uvrstil v vrsto ostalih več ali manj specializiranih sejmov tega območja.

Na lanskem sejmu Alpe-Adria je sodelovalo 184 podjetij. Svoje eksponate je razstavljalo in prikazovalo 41 avstrijskih, 61 italijanskih in 82 jugoslovanskih podjetij. Pri tem je bilo predvsem značilno, da se je lani udeležba avstrijskih podjetij podvojila in da se je pričela za njega zanimati zlasti avstrijska industrija kmetijskih strojev.

Od leta 1946 do leta 1965:

Več kot tri četrtine novih stanovanj

Uprava državnih skladov za gradnjo stanovanj je pred kratkim objavila podatke o gradnji stanovanj v naši državi v prvih dveh povojnih desetletjih. S sredstvi sklada za obnovo stanovanj in zveznega sklada za gradnjo stanovanj in naselij je bilo od leta 1946 do konca leta 1965 skupno zgrajenih 516.000 stanovanj. Iz obeh skladov je bilo za gradnjo teh stanovanj prispevanih 49 milijard šilingov.

Vseh stanovanj je bilo v tem času v naši državi zgrajenih 763.800, kar pomeni, da je bilo na 1000 prebivalcev zgrajenih 108 novih stanovanj.

Zunanja trgovina:

Pasiva spet narašča

V prvem četrtletju je v zunanji trgovini naše države pasiva spet narasla. Medtem, ko se je v primerjavi s prvim četrtletjem 1966 izvoz povečal za 5 odstotkov, se je uvoz povečal za 6 odstotkov. Skupnemu obsegu izvoza v vrednosti 10.661 milijonov šilingov stoji nasproti vrednost uvoza v višini 14.728 milijonov šilingov. S tem je v prvem četrtletju nastala pasiva v vrednosti 4067 milijonov šilingov.

V isti primerjavi se je vendar pasiva plačilne bilance zmanjšala od 2518 na 433 milijonov šilingov.

VERJETNO ŽE LETA 1971:

Sibirski plin za zahodno Evropo

Kakor smo poročali, so že nekaj časa v teku pogajanja med Sovjetsko zvezo na eni ter Italijo, Francijo in Avstrijo na drugi strani za gradnjo plinovoda iz Sibirije do Trsta in naprej do Francije, po katerem bi Sovjetska zveza te in druge evropske države zalagala z zemeljskim plinom. Zaenkrat je govora o načrtu, po katerem bi letna dobava Sovjetske zveze Avstriji, Italiji in Franciji znašala okroglo 10 milijard kubičnih metrov. Avstrija ga bo odvezla 1,5, Francija 2,5, Italija pa nekaj nad 6 milijard kubičnih metrov.

Na pogajanjih za gradnjo tega plinovoda sta udeležena Italija in Avstrija. Za Italijo vodi pogajanja državni konzern ENI, za Avstrijo pa podpravlja podjetje VOEST. Italijani računajo, da je s prvimi dobavami sovjetskega plina mogoče računati že leta 1971, s polno zmogljivostjo pa bo plinovod obratoval leta 1973. Avstrija potrebuje zemeljski plin lahko dobi že prej po obstoječem plinovodu iz Ukrajine do Češkoslovaške, katerega letna zmogljivost 4 milijarde kub. metrov še ni dočela izkoriščena. Dobava tega plina bi vendar predstavljala le navmesno rešitev, dokler ne

Graški jugovzhodni sejem uspešno zaključen

Ena četrtnina obiskovalcev je prišla iz Jugoslavije

Letošnji pomladanski graški sejem se je kot avstrijski jugovzhodni sejem v polni meri uveljavil. V času njegovega trajanja od 29. aprila do 7. maja so med 400.000 udeleženci našli okroglo 100.000 udeležencev iz Jugoslavije. S tem je bil ta sejem deležen večjega jugoslovanskega obiska, kakor sta ga bila deležna oba lanska sejma.

Kakor poroča sejsmska uprava, se jugoslovanski udeleženci letos niso le zanimali za nakup konzumnega blaga, marveč so v precej večji meri, kot lani kupovali tudi investicijsko blago. Velike koristi so od jugoslovanskih udeležencev imela graška gostišča in trgovine. Na drugi strani pa je bila tudi razstava v jugoslovanskem paviljonu deležna velikega zanimanja, ker je bila osredotočena na turistično propagando in na razstavo izdelkov, ki jih avstrijski turisti najraje kupujejo.

Kakor smo že poročali, je tokratni graški sejem posvečal glavno pozornost gradbeništvu. Uprava sejma je k udeležbi in ogledu povabila 30.000 gradbenih podjetij iz Avstrije in Jugoslavije. Zato je bil odziv gradbenih strokovnjakov tem večji, kar se je pokazalo tudi pri poslovnih zaključkih za gradbene stroje, gradbeni material in opremo, zlasti za parkete ter obloge sten in tal. Lepe poslovne uspehe je zabeležil turistični del sejma, zakar so se zanimali zlasti lastniki hotelov in gostišč. Uspešno sta potekali tudi kmetijska razstava in razstava gospodinjskih potrebščin. Upadajoč promet so zabeležili le pri orodnih strojih in pisarniški opremi.

PO AVSTRIJSKEM DRŽAVNEM OBISKU NA MADŽARSKEM:

Velike možnosti za gospodarsko sodelovanje Avstrija je v preteklosti zamudila

Obisk kanclerja Klause in zunanjega ministra Tončiča v Budimpešti je pokazal nove možnosti gospodarskega sodelovanja naše države s sosedno Madžarsko. To ni le razvidno iz uradnega komunikeja, v katerem je med drugim rečeno, da bosta obe državi ustanovili stalno komisijo za medsebojne odnose, da bosta povečali obseg blagovne izmenjave in da bosta intenzivirali industrijsko tehnično sodelovanje. Zelja po poglobljenem sodelovanju je prišla tudi tekom obiska samega večkrat do izraza. Tako je bilo povedano, da se bodo še letos pričela pogajanja za novo trgovinsko pogodbo, povedano pa je tudi bilo, da je kancler Klaus povabil madžarskega ministrskega predsednika Focka na obisk v Avstrijo in da je slednji povabil sprejel.

Blagovna menjava med našo državo in sosedno Madžarsko temelji na trgovinski pogodbi iz leta 1962. Njen obseg je medtem močno narasel. Leta 1961 je naša država izvozila na Madžarsko blaga v vrednosti 678 milijonov šilingov, lani pa je njegova vrednost narasla na 1011 milijonov šilingov, kar odgo-

Doberšen del poslovnih zaključkov na gradbenem sejmu, na turistični, kmetijski in gospodinjski razstavi je šel na račun jugoslovanskih udeležencev, ki so se tokrat predvsem zanimali za kmetijske stroje. Poseben uspeh je zabeležila tudi razstava vin, pri kateri so poleg Avstrije sodelovale še Jugoslavija, Grčija, Madžarska, Italija in Francija.

S tem je graški jugovzhodni sejem izpolnil svojo nalogo tako na področju poživite štajerskega gospodarstva, kakor tudi na področju posredništva v mednarodni menjavi blaga med Avstrijo, južnim delom Zahodne Nemčije in Jugoslavije.

varja porastu za 49 odstotkov. Še bolj je medtem narasel madžarski izvoz v našo državo. Leta 1961 je predstavljal vrednost 546 milijonov šilingov, lani pa 982 milijonov šilingov. S tem je madžarski izvoz v našo državo narasel za 79 odstotkov.

S tem seveda možnosti medsebojne blagovne izmenjave še zdaleka niso izčrpane. Da bi njegove možnosti še bolj izkoristile, sta se obe državi sedaj sporazumeli, da bo Avstrija na budimpeštanskem velesejmu zgradila svoj paviljon. Še večje možnosti pa odpira sodelovanje industrijsko tehnična kooperacija, ki tiči še vedno v prvih čevljih. Čeprav sta obe državi neposredni sosedni in z Donavo po največji tovorni poti povezani, se njuno industrijsko tehnično sodelovanje in nastopanje na tretjih tržiščih omejuje na 7 projektov, o šestih nadaljnjih pa tečejo razgovori. To je bore malo, če upoštevamo, da ima Madžarska na področju industrijsko tehničnega sodelovanja sklenjenih z zahodnoevropskimi državami 180 podrobnih sporazumov.

Bakar najnovejše jugoslovansko pristanišče

V nedeljo bo skupnost pristaniških podjetij Reke slavnostno izročila svojemu namenu pristanišče Bakar. V pristanišču pa je že nekaj časa živahen promet, ker je specializirano za prekladanje železove rude. Med drugimi sta v pristanišču pristali že dve 70.000 tonski ladji z železovo rudo iz Brazilije, ki je namenjena za VOEST v Linzu.

Operativna obala bakarskega pristanišča je 240 metrov dolga, ob pomolih pa je morje 15,5 metra globoko. Spričo tega pristajajo v tem pristanišču ladje za prevoz razsutega tovora z nosilnostjo 100.000 ton. Pristanišče je za svoje namene najmoderneje opremljeno in zaradi tega tačas v Evropi vodilno. Enako pristanišče je še v Braziliji. Razlika med njim in bakarskim pristaniščem je le v tem, da so tukaj zgrajene razkladalne naprave, v brazilskem pristanišču Tubarao pa nakladalne. Obe pristanišči sta namenjeni predvsem za transport rude, ki jo Brazilija izvažna v dežele srednje in vzhodne Evrope.

Naprave sta izdelali zahodnonemško podjetje Krupp in mariborsko podjetje Metalna. Prekladalna stolpa pretovorita na uro 1440 ton rude. Nedavno sta stvorila z neke švedske ladje 71.500 ton rude v 98 urah, medtem ko so v dosedanjem reškem pristanišču za razsute tovore za to potrebovali okoli 1000 ur.

Medtem so v Bakru že pripravili načrt za zgraditev drugega dela pristanišča, ki bo njegovo zmogljivost lahko podvojil. Sedanja zmogljivost pristanišča znaša 3 milijone ton na leto.

Zadnje čase se je pričela tudi Zahodna Nemčija zanimati za ruski plin, vendar zaenkrat v pogajanja ni vključena. V Italiji se verjetno zaradi nevarnosti konkurence nemške industrije ne ogrevajo za nemško sodelovanje in pravico, da pride za Zahodno Nemčijo dobava sovjetskega plina v poštev šele po posebni pogodbi med Sovjetsko zvezo in Zahodno Nemčijo. Zaenkrat se pogodba pripravlja le med Sovjetsko zvezo, Italijo, Francijo in Avstrijo.

Za dobave sovjetskega plina in za udeležbo na gradnji plinovoda se zanimala tudi Madžarska in Jugoslavija, vendar se v pogajanja še nista vključili. Zaenkrat tudi še ni bilo govora o tem, da bi ob njuni udeležbi progno plinovoda preložili iz Češkoslovaške in Avstrije na Madžarsko in Jugoslavijo.

Z dobavami sovjetskega plina je zaenkrat računati za dobo 20 do 25 let. Zaključena pogodba bo predvidoma od vseh treh držav, ki bodo dobivale plin po tem plinovodu, hkrati podpisana.

POŠIROKEM SVETU

MONTREAL. — Zvezni prezident Jonas je trenutno na uradnem obisku v Kanadi, kjer se bo danes udeležil tudi "avstrijskega dneva" na svetovni razstavi v Montrealu. Obisk najvišjega predstavnika Avstrije v Kanadi pa velja stoletnici obstoja te države.

WASHINGTON. — Znani ameriški inštitut za proučevanje javnega mnenja Gallup je znova ugotovil, da predsedniku Johnsonu grozi nevarnost, da na prihodnjih predsedniških volitvah ne bo več izvoljen. Glavni vzrok za nazadovanje Johnsonove priljubljenosti vidi inštitut v vietnamski vojni ter poudarja, da je danes že 20 milijonov Američanov za to, da se Amerika takoj umakne iz Vietnam. Politika zaostrovanja vietnamske vojne čedalje manj ugaja ameriški javnosti, kar potrjujejo tudi velike protestne demonstracije v raznih mestih Amerike.

PRAGA. — Češkoslovaški zunanji minister Vaclav David bo v prvi polovici junija obiskal Švedsko in Finsko. S tem bo vrnil uradni obisk zunanjskega ministroma obeh držav, ki sta bila na Češkoslovaškem.

BRUSELJ. — Dolgoletni predsednik komisije EGS Walter Hallstein je napovedal, da bo odstopil s tega položaja, ko bo v kratkem izvedena združenje Evropske gospodarske skupnosti, Euratoma in Montanske zveze. V tej odločitvi vidijo opazovalci zmago francoskega predsednika de Gaulle, ki se je leta 1965 prav zaradi Hallsteinove politike odločil za francoski bojkot EGS.

MÜNCHEN. — Prejšnji teden so v Münchenu aretirali Herberta M. Andorferja, ki je bil v minuli vojni šef židovskega oddelka gestapa v Beogradu. Andorfer je obtožen, da je v času nacistične zasedbe Jugoslavije sodeloval pri likvidaciji kakih 3000 jugoslovanskih Židov.

PARIZ. — Na dvodnevni evropski konferenci o apartheidu so ugotovili, da vlada Južnoafriške republike povečuje nestabilnost v Afriki in ogroža nove svobodne afriške države. Poleg tega so ugotovili, da je rasistična vlada Južnoafriške republike v stalni zvezi z nacističnimi organizacijami v Zah. Nemčiji.

LONDON. — Predsednik britanske vlade Harold Wilson je za uvod v razpravo o prošnji Velike Britanije za sprejem v EGS poudaril, da se Velika Britanija obreča do EGS "močna in odločnega duha, ne pa kot nekdo, ki prosi za milost".

ZENEVA. — Minuli ponedeljek se je v Zenevi začelo XX. zasedanje svetovne zdravstvene organizacije. Zasedanje, na katerem sodeluje skoraj 400 delegatov iz 125 držav, bo trajalo tri tedne.

BEOGRAD. — Na povabilo državnega sekretarja za zunanje zadeve Marka Nikežića je Jugoslavijo uradno obiskal madžarski zunanji minister Janos Peter. Med obiskom so bili jugoslovansko-madžarski razgovori, pri katerih so obravnavali številna bilateralna vprašanja, prav tako pa so razpravljali tudi o perečih mednarodnih problemih.

ATENE. — Sedanja vojaški režim v Grčiji vedno bolj kaže svoje protidemokratsko lice. Najprej je bilo aretiranih okoli 12.000 nasprotnikov režima, potem je "vlada" prepovedala kakih 260 sindikalnih, športnih in kulturnih organizacij, češ da so komunistične, končno pa so bile odpravljene volitve mestnih in vaških občin, katerih člani bo zdaj lahko imenovali, zamenjavali in odstavljali notranji minister.

LINZ. — Pred delnim sodiščem v Linzu se je v ponedeljek začela obravnava proti "strokovnjaku" za dinamične atentate Burgerju in 14 nadaljnjim obtožencem, kateri so obdolženi, da so pripravljali ali sodelovali pri dinamiških atentatih na južnem Tirolskem. Proti tem obtožencem je tekla obravnava že pred porotnim sodiščem v Grazu, kjer pa so bili oproščeni in je zato vrhovno sodišče odredilo novo obravnavo, tokrat v Linzu.

SOFIJA. — Po poldnevem obisku v Romuniji je švedski zunanji minister Nilsson v ponedeljek prispel na šestdnevni uradni obisk v Bolgariji, kjer vodi razgovore z vodilnimi bolgarskimi državniki.

MADRID. — V Španiji so nameravali brati posebno mačo za Hillerja, kar pa je prepovedal madriški nadškof Morcillo, ki je duhovnike svoje škofije pozval, naj take maše prepovedo.

LONDON. — Socialistična internacionala je pod vodstvom predsednika dr. Pittermanna protestirala proti vojaški diktaturi v Grčiji. V izjavi je rečeno, da je bil državni udar očitno izveden samo zato, da bi onemogočili svobodno odločitev grškega ljudstva pri volitvah, ki so bile predvidene za 28. maj. Internacionala izraža svojo solidarnost z grškimi borci za svobodo in poudarja, da pomeni sedanja vojaški režim nevarnost za mednarodno sodelovanje.

BEOGRAD. — V zvezi z najnovejšimi dogodki v Grčiji je objavila posebno izjavo tudi jugoslovanska liga za mir, neodvisnost in enakopravnost narodov, ki je ostro obsodila sedanja monarhofašistični režim, kateri je odločen, da na najbolj surov način obračuna z vsemi grškimi demokratičnimi silami ter poslabša mednarodne odnose.

FRANKFURT. — Ob 13-letnici sporazuma o ameriško-nemškem prijateljstvu je v nedeljo prišlo v Zahodni Nemčiji do velikih protiameriških demonstracij, pri katerih je sodelovalo več tisoč mladincev. Največje demonstracije so bile v Frankfurtu, kjer je policija aretirala več demonstrantov.

AJDOVSCINA. — V spomin na ustanovitev prve slovenske vlade pred 22 leti je bila v nedeljo v Ajdovščini slavnostna seja občinske skupščine, na kateri so sprejeli sklep o podelitvi domicila bazoviški brigadi, ki se je med narodnoosvobodilno borbo dalj časa bojevala v Vipavski dolini. Slavnosti so se udeležili tudi preživeli borci te brigade.

SOFIJA. — Pariško-vladna delegacija Sovjetske zveze, ki jo vodi prvi sekretar CK KP Sovjetske zveze Leonid Brežnev, je te dni na uradnem obisku v Bolgariji, kjer bodo podpisali nov sporazum o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči med obema državama.

BREMEN. — Dva dni pred kongresom nemške neonacistične NPD je njen predsednik Thielon izstopil iz stranke in hkrati ustanovil novo desničarsko stranko z imenom Narodna ljudska stranka (NVP).

MARIBOR. — Prejšnji mesec izvoljena skupščina občine Maribor je na svoji prvi seji izvolila za novega predsednika občinske skupščine Mirka Zlendra, za podpredsednika pa Toneta Dobrajca in Stojana Perarja. Na seji je bilo znova potrjeno tudi prijateljstvo med Mariborom in angleškim mestom Greenwichom.

Skupen jezik v družini

Zelo pogosto se dogaja, da v družini ni mogoče najti »skupnega jezika«: starši pravijo, da je današnja mladina nemogoča; otroci pa menijo, da so starši starokopitni in nočejo razumeti potreb in nagnjenj mlade generacije. V gotovi meri drži eno kot drugo, toda popolnoma prav nimajo ne eni ne drugi. Če je mogoče vzpostaviti dobre odnose med državami, potem mora to uspeli še posebno v družini — treba je le iskati skupen jezik.

Vsak človek potrebuje ljubezen. Starši tudi. To dejstvo mladina čestokrat pozablja in je do svojih staršev takšna kot do omare ali postelje v stanovanju. Nekatera dekleta so tako pod vplivom neodvisnosti, da zametujejo mnenja in želje svojih mater in očetov. Menijo, da starši ničesar ne vedo, da ne razumejo mladine in ne vedo, kaj zanima današnjega mladega človeka. Pametni starši pravilno dojemajo to tipično reakcijo svojih doraščajočih otrok, drugi pa se čutijo užaljene in zavržene.

Tako nastane prvi nesporazum. Če nobena »stranka« ne popusti, se prepada med obema večja in se more spremeniti v popolno ločitev. Le-ta škodi enim in drugim: starši kaznujejo otroke, otroci pa se zaradi tega oddaljujejo ne samo od staršev, temveč tudi od svojih obveznosti do njih.

Vsakdo si želi svobodo, malo pa je takih, ki si želijo tudi odgovornost, ki jo prinaša svoboda. Naloga staršev je, da pazijo na otroke, dokler le-ti ne zrastejo. Zaradi tega nastopa trenje: mladi mislijo, da so že odrasli, starši pa prav nasprotno. Toda mladi ljudje bi morali vedeti, da je staršem mnogo prijetnejše otroku kaj dovoliti kot mu prepovedati. Če pa otroci ne izpolnjujejo svojih obljub, ne opravijo svojih dolžnosti, ki bi jih morali, ne naredijo nalog in izpitov, s tem samo dokazujejo, da so še nezreli, nedorasli. Takšno obnašanje daje staršem vso pravico, da rečejo »ne«. Pa tudi takrat, kadar so zadostno pridni, morajo otroci včasih popustiti, kajti dokler skrbijo zanje starši, imajo tudi pravico izreči zadnje besedo.

Nevsiljivo in naravno obnašanje je seveda boljše, toda včasih ima tudi preračunljivost svoje dobre strani. V družini — kot v življenju nasploh — je potrebna določena »tehnika«, da bi izravnali vse hribe in doline. Življenje v družini je odvisno od medsebojnega sodelovanja. Otrokom prav gotovo zadostuje njihovo lastno in samostojno življenje, toda za družinsko harmonijo je treba včasih podrediti lastne interese. Predvsem pa je potrebna medsebojna obzirnost in medsebojno spoštovanje stališč, ki jih je treba sporazumno zblíževati.

Gostovanje ljubljanske Opere v Celovcu

je bilo spet edinstven užitek za ljubitelje operne umetnosti

Vsakoletni obisk opernega ansambla Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane je za obiskovalce celovskega Mestnega gledališča vedno spet dogodek posebne vrste. Postal je že pravi kulturno-umetniški praznik, ob katerem se v gledališču zberejo ljubitelji operne umetnosti iz vseh predelov Koroške, v velikem številu razumljivo tudi koroški Slovenci, ki smo ob takih izrednih priložnostih še posebno ponosni na visoko raven kulture slovenskega naroda, kot prihaja na evropskem nivoju do izraza v uprizoritvah ljubljanske Opere.

Tak praznik je bilo nedvomno tudi letošnje gostovanje Opere SNG, ki se je v torek zvečer v okviru tradicionalne kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo predstavila z opero »Soročinski sejem« Modesta Musorgskega.

Gostovanja ljubljanske Opere pomenijo za Celovec in Koroško izredno obogatitev že zaradi tega, ker skoraj vedno posredujejo srečanje s stvaritvami, ki jih sicer tukaj le malo ali sploh ne poznamo — namreč pogled v bogati in svojstveno lepi svet slovanske opere. Tudi letošnji obisk je bil v tem oziru dragocen prispevek, kajti s »Soročinskim sejemom«, ki je bil v Celovcu prvič uprizorjen, so nam ljubljanski umetniki predstavili kar dva pomembna zaslopnika ruske kulture: pisatelja Nikolaja Gogolja in skladatelja Modesta Musorgskega. Predstavili pa so nam tudi ruskega človeka in njegovo folkloro, ki se manifestira v bogastvu narodnih pesmi in plesov.

Da so uprizoritve ljubljanske Opere na zavidljivi višini, vemo že iz dolgoletnih izkušenj. In ljubljanski umetniki nas tudi tokrat niso razočarali: v Celovec so prišli v zasedbi, ki je bila upravičeno deležna najvišjih priznanj že v mnogih deželah. Imena solistov, kot so Ladko Korošec, Vilma Bukovčeva, Miro Brajnik, Danilo Merlak, Božena Glavakova, Edvard Sršen, Franca in Slavko Štrukelj, že zdavnaj niso znana in priznana le med Slovenci. Opera »Soročinski sejem« jim je nudila dovolj možnosti, da so se v polni meri uveljavili tako pevsko kakor tudi igralsko. Prav tako velja to za zbor pod vodstvom Jožeta Hanca, ki ne prese- neča le s svojo številčno močjo, marveč predvsem z glasovno ubra-

Seveda pa otroci pri vsem tem ne smejo pozabiti na uredničevanje svojih lastnih načrtov. Kljub spoštovanju, ki ga dolgujejo staršem, imajo pravico kreniti po svoji poti, toda ne smejo pozabiti, da bodo potem tudi povsem sami nosili vso težo odgovornosti.

nostjo, ki so jo ljubljancem že marsikje zavidali. Posebno doživlje so bili baletni vložki — ples čarovnic v drugem dejanju in zaključni prizor z ruskimi narodnimi plesi — kjer so solisti Mojmir Lasan, Morjeta Klinc, Jaka Hafner, Janez Mejac, Stane Polik in drugi skupaj z ansamblom v koreografiji

Werner Berg razstavlja v Kostanjevici

V Kostanjevici na Krki, kjer vsako leto prirejajo znani Dolenjski kulturni festival in od koder so lani obiskali tudi naše kraje z Žižkovo »Miklovo Zalo«, je bila v torek v tamkajšnjem Lamutovem likovnem salonu odprta umetnostna razstava, ki predstavlja dolenski javnosti dva koroška likovna umetnika-slikarja prof. Wernera Berga ter kiparja Othmarja Jajndla. Medtem ko razstavlja Werner Berg zbirko svojih grafičnih listov, je Othmar Jajndl izbral za to razstavo nekaj svojih izrazitih lesenih skulptur.

Ob otvoritvi razstave je govoril dr. Emilijan Cevc, višji znanstveni sodelavec Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter avtor številnih razprav in knjig predvsem o slovenski umetnosti. Posebno slavnosten okvir pa je dala s svojim glasbenim recitalom znana pianistka Tatjana Bučarjeva.

Z mednarodno razumljivo govorico umetnosti bodo Bergove grafike in Jajndlove plastike seznanile prebivalce Kostanjevice in okoliških krajev s sodobnim snovanjem koroških umetnikov in tako vzpostavile nove vezi prijateljstva med Koroško in Slovenijo.

Metoda Jerasa demonstrirali vrhunsko plesno umetnost.

Enako kot z umetniške strani je bila predstava brezhibna tudi po »tehnični« plati. Dirigent Bogo Leskovic in režiser Hinko Leskovšek sta znova potrdila, da upravičeno veljata za strokovnjaka mednarodnega formata: naravnost očarljiva je bila usklajenost med orkestrom in dogajanjem na odru. Vsebinski in ambientni komada pa sta povsem odgovarjali tudi scenarija in kostumacija, kajti Viktor Molka in Marija Kobjever sta prikazala na odru pristno ukrajinsko vas iz prejšnjega stoletja.

Tako je bil tudi letošnji obisk ljubljanske Opere v celoti in vsestransko edinstveno doživetje za številne obiskovalce gledališča, ki so umetnike že med dejanji in predvsem ob koncu predstave vedno spet priklicali pred zastor z navdušenim ploskanjem, ki mu kar ni hotelo biti konca. Priveditve v celovškem Mestnem gledališču so se udeležili tudi predstavniki deželni in mestnih oblasti ter jugoslovanski generalni konzul France Pirkovič in konzul Željko Jeglič, medtem ko je iz ljubljane prišel republiški sekretar za kulturo in prosveto Tomo Martelanc.

Ljubljanskim umetnikom smo iz srca hvaležni za dragoceni kulturni užitek, ki bo gotovo vsem obiskovalcem priveditve ostal v najlepšem spominu.

Avstrijska visokošolska statistika

V študijskem letu 1965-66 je bilo v Avstriji na desetih znanstvenih visokih šolah in petih umetnostnih akademijah vpisanih skupno 52.169 slušateljev, kar je za 1,5 odstotka več kot v letu poprej. Med temi študenti je bilo 9364 ali 18 odstotkov obiskovalcev prvega semestra. Najbolj obiskane so bile filozofske fakultete, na katerih je študiralo 30 odstotkov vseh rednih slušateljev; 21 odstotkov jih je odpadlo na tehnične visoke šole, 18 odstotkov študentov pa je bilo vpisanih na pravnih fakultetah.

Ena petina celotnega števila študentov je odpadla na inozemske slušatelje, med katerimi so bili na prvem mestu Nemci (1595 oziroma 15 odstotkov) na drugem mestu pa Perzijci (1096 oziroma 11 odstotkov). Pri inozemskih študentih je bil najbolj privlačen študij medicine, za katerega se je odločilo kar 27 odstotkov; četrtnina inozemskih študentov je bila vpisana na tehničnih visokih šolah, medtem ko je bilo na filozofskih fakultetah 18 odstotkov inozemskih študentov.

Študijske podpore oziroma štipendije je prejemale 23 odstotkov domačih rednih študentov, 43 odstotkov študentov pa si je študij omogočilo z lastnim delom.

Vpliv televizije na otroke

Pred več kot desetimi leti je postal televizijski sprejemnik eden izmed »strojev«, ki jih najdemo danes skoraj že v vsakem domu. S tem pa je postalo aktualno tudi vprašanje, kakšen vpliv bo imela televizija predvsem na otroke, saj je človek v otroških letih najbolj izpostavljen zunanji vplivom. Optimisti so menili, da bo televizija prosvetljevala otroke v najširšem pomenu, da jim bo nudila možnosti, da se spoznajo z znanostjo in življenjem ljudi v drugih deželah in da jim bo zaradi tega učenje postalo radost in ne mučenje. Pesimisti so ugovarjali, da pretirano gledanje televizijskih sporedov škoduje vidu, da preprečuje aktivno in zdravo otroško igro in da posreduje otrokom preveč zločinov in nasilja, kar jim bo samo škodilo pri učenju in delu.

Kljub dejstvu, da se je televizija razširila šele v kratkih zadnjih letih, že obstaja nova generacija otrok, ki je v zgodnji mladosti preživela vpliv televizije. Zaradi tega je tudi že dovolj zkušen glede na vpliv televizije na razvoj in duševnost otrok. Toda — če se današnji otroci razlikujejo od nekdanjih, če so bolj ali slabši, še ni mogoče trditi, da so takšni pod vplivom in prav zaradi televizije. Predvsem se je treba vprašati: kdaj gledajo otroci neomejeno televizijski spored, koliko časa porabijo za gledanje in kakšen spored sledujejo? V Ameriki gledajo otroci TV spored dnevno povprečno dve uri, če so stari 5 let, med 12. in 14. letom pa 3 ure dnevno. V Angliji je povprečje nižje — za otroke do 10. leta veljata dve uri dnevno, na Japonskem prav tako. Pomembnejši pa je odgovor na vprašanje kaj gledajo otroci na ekranu? Izkušnje kažejo, da se odločajo predvsem za oddaje, ki zabavajo in ne prosvetljujejo. Zanimajo jih risanke, vesterni, kriminlake in zgodbe o živalih, prav tako pa tudi komedije iz družinskega življenja. Precej gledajo

otroci oddaje, ki so namenjene odraslim. Vse to pa seveda ne pomeni, da televizija ničesar ne nauči otroke, čeprav je to, kar jih nauči, več ali manj le naključno.

Vsekakor je treba ugotoviti, da so odveč skrbi staršev, ki menijo, da televizija hudo škoduje otrokom. Televizija ni poškodovala otroških oči, prav tako ni škodovala šolskemu uspehu. Ugotovljeno je namreč, da med učnim uspehom otrok, ki imajo televizijski sprejemnik, in tistimi, ki ga nimajo, ni bistvene razlike. Nasprotno so nekateri znaki, ki kažejo, da vpliva televizija vzpodbudno na prav majhne otroke. Učitelji so opazili, da imajo predšolski otroci, ko pridejo v šolo, večji besedni zaklad, če so doma gledali televizijske oddaje; vendar pa ta razlika kmalu izgine pod vplivom šolskega dela. Končno pa preseneča tudi dejstvo, da televizija očitno ne škoduje zanimanju za branje knjig, kajti izkušnje so pokazale, da otroci berejo prav toliko knjig, kot so jih brali, preden so njihovi starši kupili televizor.

Mnogi starši so zaskrbljeni zaradi velikega števila nasilja in zločinov ki jih vidijo njihovi otroci na televizijskem zaslonu. Vprašujejo se, ali more vplivati tak spored na bolj napadalno obnašanje otrok. Predvsem drži, da povprečen otrok vidi na zaslonu veliko pretepanj in zločinov ter da večrni »napadalni« spored vzpodbuja k napadalnosti. Toda vprašanje je, ali je otrok postal napadalen zaradi televizijskega sporeda, ali pa je gledal tak spored, ker je sicer že po naravi napadalen in mu torej ugajajo agresivni dogodki.

Angleški psihologi so ugotovili, da postajajo tiste deklice, ki gledajo veliko oddaj o problemih odraslih, zelo zaskrbljene glede svojega nadaljnega življenja. Zdi se jim da je življenje odraslih ljudi nenehna veriga kriz, nezvestobe, nevhvaležnosti otrok, boleznih in drugih težav. Deklice, ki niso videle toliko filmov iz družinskega življenja, kažejo več optimizma in življenjske radosti.

Obstaja še ena zvrst vplivov televizije na otroke. Gre za prebujanje čustvene obrambe. Otroci, ki iz dneva v dan gledajo kriminalne filme, so prisiljeni zatajevati svoja čustva; preveč je oddaj in preveč bi bili izčrpani, če bi duševno sodelovali v vsako. Zaradi tega nastopa pri njih stanje malodušja in apatije, razen tega pa so takšni otroci manj sposobni sočustvovati z ljudmi, ki so v kakršnihkoli težavah.

To so le nekateri izmed vplivov televizijskih sporedov na otroke — seveda na določene otroke in pod določenimi pogoji. Poudariti je treba, da televizija ni edini in tudi ne poglavitni vpliv na otroke. Kadar televizija prikazuje vrednosti in vzore za obnašanje in

življenje, ki niso v skladu z vrednostmi, o katerih govorijo starši svojim otrokom, tedaj ne bo televizijski vpliv najmočnejši in tudi ne dovolj močan. Kadar so si otroci že priborili spoznanje o nečem, sprejeli določeno vrednost nečesa, bo imela televizija zelo malo vpliva. Drugače je z otroci staršev, ki svojih otrok niso poučevali in jih vpeljali v svet svojih stališč in izkušenj. Otroci brez napotkov staršev bo sprejemljiv za televizijske vplive; njegova prepričanja, gledišča in mnenja bodo natanko takšna, kot jih je slišal oziroma videl v eni izmed oddaj na televizijskem zaslonu.

Nekateri psihologi vztrajajo pri dejstvu, da otrok ni pasivno bitje, na katerega deluje televizija, temveč je aktiven in iz televizijskega sporeda izbira tisto, kar mu najbolj ugaja. Dejansko so otroci, ki se zatekajo k večurnemu gledanju televizije zaradi različnih vzrokov: nekateri iščejo v sporedu izhod iz napatosti, drugi spet pogrešajo prijateljstva in so plahi v družbi, tretji so v spopadu s starši in tako dalje.

Vse to dejansko pomeni, da tvori televizija del komplicirane stvarnosti, ki jo odrasli ljudje nudijo otroku. Kljub temu, da je televizija nov element, ima vpliv na najmlajše. Zato bi morali prosvetljeni ljudje paziti na televizijske oddaje in prevzeti odgovornost za njihove vplive na najmlajše gledalce. Gotovo so mnenja različna, kadar gre za to, kdo naj bo odgovoren za pripravljanje sporedov, ki jih bodo otroci gledali na zaslonu; kdo naj odreja merila okusa in kakovosti itd. Toda ni nobenega dvoma, da je televizija zares pomemben vir vpliva na otroke in da je zaradi tega predmet skrbi in dejavnosti celotne družbe.

KULTURNE DROBTINE

● Včeraj zvečer, le dva dni po gostovanju ljubljanske Opere, je bilo celovsko Mestno gledališče ponovno prizorišče kulturne izmenjave, tokrat med Koroško in Furlanijo. Na sporedu so bila glasbena dela Ezia Vitorla, kateri že 15 let skrbi za kulturne slike med nato deželo in Videmsko pokrajino.

● V dneh od 1. do 4. junija bo v Celju VII. mladinski pevski festival, ki bo obsegal tekmovalna jugoslovanskih mladinskih zborov ter mednarodne koncerte, na katerih bodo poleg najboljših jugoslovanskih nastopili tudi štirje inozemski pevski zbori. Poleg tega bo v tem okviru mednarodno posvetovanje glasbenih pedagogov ter mednarodna razstava učnih knjig. Za zaključek se bodo z množičnim nastopom predstavili mladinski zbori celjskih in okoliških šol.

● Staro italijansko mesto Pompeji, ki sta ga leta 79 pred našim štetjem uničila vulkanska lava in pepel, je na najboljši poti, da še enkrat »umre«. Čeprav obišče Pompeje dnevno povprečno 10.000 turistov in dosežejo letni dohodki okoli 200.000 dolarjev, pristojne oblasti bajne nimajo dovolj sredstev, da bi poskrbele za ohranitev te znamenitosti. Tako je zid v starem amfiteatru v nevarnosti, da se bo porušil, naravne sile pa uničujejo tudi dragocene freske v patricijskih hišah. Zanimanje tega zgodovinskega spomenika je sprožilo ostro kritiko celo v rimskem parlamentu, kjer so vladi očitali, da »se zločinsko obnaša proti starinam«.

● V nedeljo bodo v Liverpoolu [Anglija] blagoslovili novo rimsko-katoliško katedralo, o kateri strokovnjaki pravijo, da predstavlja pravo revolucijo na področju cerkvene arhitekture. Prav tako »revolucionarna« pa bo tudi blagoslovitvena slavnost, saj bo mala obsegala tudi baletni vložek, ki ga bo izvajalo 27 plesal in 9 plesalcev.

● V Novem Sadu trenutno poteka XII. jugoslovanski gledališki festival, znan pod imenom Sterijino pozorje. Festival se je začel s počastitvijo stoletnice slovenskega gledališča, ko so v prostorih Matice srbske odprli spominsko razstavo, ki jo je pripravil Slovenski gledališki muzej iz Ljubljane.

● Slavni ameriški dirigent Leonard Bernstein je po letu 1954, odkar je glavni dirigent newyorških filharmonikov, vodil že 736 koncertov tega orkestra.

OD LETOS NAPREJ:

Nov sistem obdavčenja turističnih storitev

KMETJE SO OPROŠČENI TURISTIČNIH DAVŠČIN

Koroški deželni zbor je na svoji seji v sredo minulega tedna sklenil dva nova turistična zakona: novelo k zakonu o turizmu iz leta 1964 in zakon o turističnih davščinah (Fremdenverkehrsabgabengesetz). Slednji zakon je veljaven od 1. januarja t. l. in je zamenjal dosedanji zakon o skladu za pospeševanje turizma iz leta 1964, ki ga je ustavni sodni dvor zaradi protiuslovnosti razveljavil.

Medtem ko novela k zakonu o turizmu ureja le vprašanje sestava in načelstva Koroške turistične zveze, novi zakon o turističnih davščinah bistveno spreminja prejšnja določila obdavčenja turističnih podjetij in podjetij, ki se bavijo s turizmom. Ker je po večini naših krajev turizem močno razvit, bomo v naslednjem njegova določila nekoliko podrobneje obrazložili.

KDO MORA PLAČATI TURISTIČNE DAVŠČINE

Turistične davščine mora plačati vsaka fizična in juridična oseba, ki ima od turizma koristi in ki je obdavčena z obrtnim davkom ali pa po tretjem odstavku št. 3 § 2 zakona o dohodninskem davku iz leta 1953. Plačevanje davščin so oproščeni država, zvezne železnice in osebe s samostojno gospodarsko dejavnostjo, ki so oproščene obrtnega davka. Kmečkim posestnikom turističnih davščin ni treba plačevati. Davščin tudi ni treba plačevati osebam, ki jih navaja ASVG v tretjem odstavku § 4 od št. 1 do št. 5. To so v glavnem samostojni učitelji, umetniki, babice, bolničarji in podobni poklici.

Ne glede na to mora turistične davščine plačevati vsaka oseba, ki jemlje proti plačilu tuje osebe na prenočevanje.

VIŠINA DAVŠČIN

Višino davščin določi vsako leto župan ob upoštevanju predlogov odbora za turizem pri občinskem svetu. Zakon razlikuje pri tem med dvema glavnima skupinama obdavčencev: med skupino, ki je obdavčena po obrtnem davku in skupino, ki je obdavčena po dohodninskem davku.

Osebe, ki so obdavčene po obrtnem davku, morajo davščine plačati v višini 18% zneska za odmero obrtnega davka, če izvira več kot tretjina njihovega prometa iz turizma. Te osebe sodijo v podskupino A. Pri ostalih osebah, ki

sodijo v skupino B, je višina davščin določena z 12%.

Osebe, ki so s turističnimi davščinami obvezane po dohodninskem zakonu, so razdeljene na podskupini C in D. V podskupino C so uvrščene osebe, če več kot tretjina njihovega prometa izvira iz turizma. Višina davščin je določena z 2 promiloma dohodka v smislu zakona o dohodninskem davku. Ostale osebe sodijo v podskupino D in plačajo 1‰ davščin.

Davščina na nočitev znaša 50 grošev in se pomnoži za število nočitev, ki so podvržene zakonu o krajevnih taksah. Krajevno takso mora plačati vsaka oseba, ki nima stalnega bivališča v občini, kjer nočuje.

Za gostinska podjetja, ki imajo ljudi opoldne in zvečer na hrani, in za podjetja, ki se bavijo z izvozom, predvideva zakon posebno ureditev.

UPORABA ZNESKA DAVŠČIN

Zneske davščin si delijo občine z deželo. 66% zbranega zneska ostane občini, 34% pa ga mora oddati deželni vladi.

Občina mora njej pripadajoči znesek uporabiti za pospeševanje turizma, zlasti za ureditev in vzdrževanje ustanov, ki služijo turizmu in za prireditve v interesu turizma.

Na gospodarskem razstavišču:

Italijanski paviljon dobiva podobo

Na razstavišču Avstrijskega lesnega sejma so pričeli pred kratkim graditi italijanski paviljon. Stal bo zahodno od jugoslovanskega, gradnja pa bo stala okoli 1,3 milijona šilingov. Paviljon gradijo gospodarske organizacije Furlanije-Juljske krajine, gradnjo pa izvaja avstrijska podjetja. Paviljon bo zgotovljen do prihodnjega 16. avstrijskega lesnega sejma.

Do otvoritve prihodnjega lesnega sejma bodo na gospodarskem razstavišču zgrajeni še drugi paviljoni. Podjetje Hutter & Schrantz gradi nov paviljon, njemu nasproti pa gradi tovarna pohišstva Russ OHG lesen paviljon. Svoj paviljon na sejmu bo postavila tudi tovarna verig iz Brückla. Slovenija in Hrvaška sta povečanje svojega paviljona odložili na poznejši čas.

Deželna vlada mora njej pripadajoče zneske porabiti za osrednje pospeševanje turizma, zlasti za razvoj zimskega turizma in za podaljšanje poletne turistične sezone.

OOO

Celokupno gledano prinaša novi zakon bistvene olajšave obdavčenim in precejšnje prednosti občanom. Doslej je na občine odpadlo le 50% zbranih davščin, sedaj jih odpade dve tretjini. Višina davščin je sedaj nižja kot je bila prej, ko je za obdavčence po obrtnem zakonu znašala enoisto 20% zneska za odmero obrtnega davka, za obdavčence po dohodninskem davku pa 0,5%. Tudi davščina na nočitve je sedaj nižja in po vsej deželi enotna.

Maj mesec Rdečega križa

POZIV DEŽELNEGA GLAVARJA

Kakor vsako leto je tudi letos mesec maj določen za zbiranje prostovoljnih prispevkov za Rdeči križ. S tem v zvezi je deželni glavar S i m a izdal poziv, iz katerega povzemamo:

Skoraj po vseh deželah sveta prosi v mesecu maju Rdeči križ javnost za prispevke, ki jih potrebuje za izpolnjevanje svojih lokalnih, nacionalnih in mednarodnih nalog. V tem času bodo tudi na Koroškem spet pristopili do vas funkcionarji in pomočniki Rdečega križa in šolska mladina ter vas prosili za ustrezen prispevek. Ne odvrnite jih, kajti samo lani so opravili 164.000 prostovoljnih ur v službi Rdečega križa. Pomislite, da je tudi v današnjem času Rdeči križ velikega pomena.

Pri lanskih vremenskih katastrofah so sodelavci Rdečega križa nudili prebivalstvu veliko pomoč. Skupno so pomagali 7000 ur in zbrali blaga in denarja v vrednosti 1 milijona šilingov za pomoč najtežje prizadetim. Lani so v 80 tečajih izobrazili 2000 prebivalcev v nujenju prve pomoči, nudili prvo pomoč 19.000 ponesrečencem in prevozili 1,3 milijona kilometrov v pomoč bližnjemu. V organizaciji krvodajalstva so pridobili 88.000

TE DNI V VRBI:

Mednarodni gospodarski sestanek

V sredo se je v Vrbi pričelo tridnevno mednarodno gospodarsko posvetovanje, ki ga prireja »Europahaus« v Celovcu in evropsko federalistično gibanje Furlanije-Juljske krajine in pri katerem sodeluje tudi gospodarska zbornica Slovenije. V predsedstvu so zvezni minister za promet dipl. ing. dr. Weiss, predstavnik evropskega federalističnega

žensk in moških, da so prostovoljno darovali kri za tiste, ki jim transfuzija lahko reši življenje.

V osrednji šoli Rdečega križa se tekoče izobražujejo sodelavci in drugi na vseh področjih pomoči bližnjemu. Rdeči križ vzdržuje zasilno bolnišnico, 4 mobilne opreme za primere katastrof in druge pripomočke, ki jih potrebuje za opravljanje svojih plemenitih nalog. Vse to stane denar in vse to je treba od časa do časa obnavljati. Letošnji prispevki bodo v prvi vrsti namenjeni za izboljšanje opreme okrajnih Rdečih križev v Celovcu in Beljaku.

Od Vaših prostovoljnih prispevkov bo v veliki meri odvisno, da bo Rdeči križ v deželi prihodnje še več lahko pomagal. Zato: **pomagajte pomagati!**

JUTRI SELANI V LJUBLJANSKI TELEVIJI

V okviru oddaje »Pokaži, kaj znaš« bo jutri, 13. maja ob 20.30 uri v RTV Ljubljana med drugim nastopal tudi vokalni kvintet iz Sel.

V četrtek, 18. maja ob 9.25 uri bo radio Ljubljana odajal koroške narodne pesmi, ki jih poje moški zbor SPD »Danica« iz St. Vida v Podjuni.

gibanja, gospodarskih zbornic Furlanije-Juljske krajine, Slovenije in Koroške in drugi. S koroške strani stoji posvetovanje pod pokroviteljstvom deželnega glavarja Sime.

Prvi dan posvetovanja je bil posvečen odnosom avstrijske industrije jekla do jugovzhodne Evrope, zanimanju Zahodne Nemčije na področju gospodarskih odnosov do jugovzhodne Evrope ter vprašanjem zunanje trgovine, prometa, turizma, kmetijstva in kulture. Včeraj je najprej govoril zastopnik gospodarske zbornice Slovenije o gospodarskih odnosih Jugoslavije in zlasti Slovenije do srednje in zahodne Evrope, nakar je sledilo predavanje in diskusija o pomenu Trsta za evropsko gospodarstvo. Danes se udeleženci posvetovanja bavijo s sodelovanjem Furlanije-Juljske krajine, Slovenije in Koroške kot modelom za bodočo združeno Evropo.

O poteku posvetovanja bomo podrobneje poročali v prihodnji številki našega lista.

KOLENDAR

Petek, 12. maj: Pankracij
Sobota, 13. maj: Servacij
Nedelja, 14. maj: Binkošti
Ponedeljek, 15. maj: Bink. pon.
Torek, 16. maj: Janez Nep.
Sreda, 17. maj: Johana
Četrtek, 18. maj: Erik

Objava

V proslavo 10. obletnice obstoja Državne gimnazije za Slovence v Celovcu priredijo dijaki v nedeljo 28. maja 1967 ob 14.30 uri v Delavski zbornici v Celovcu slavnostno akademijo. Istočasno bo tudi razstava ročnih del in risb.

Vstopnice za akademijo dobite v šolski pisarni.

Prijave za vpis v prvi razred gimnazije je treba napraviti usno ali pa pismeno na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldstr. 22, 9020 Klagenfurt.

Potrebni dokumenti:

1. Rojstni list
2. Spričevalo 4. šolske stopnje ljudske šole
3. Dokaz avstrijskega državljanstva
4. Popis učenca pošlje vodstvo ljudske šole neposredno na ravnateljstvo gimnazije.

Sprejemni izpiti za 1. razred so prvi dan velikih počitnic, to je v soboto, 8. julija 1967 ob 8. uri zjutraj v šoli.

Sprejemni izpit za 1. razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo in sicer za 4. šolsko stopnjo predelana snov.

V zadevi vstopa v višje razrede pa je nujno potreben osebni razgovor z ravnateljem šole.

Ravnateljstvo

Dr. Joško Tischler

PETINŠESTDESETLETNIK

V ponedeljek 8. maja je ravnatelj Državne gimnazije za Slovence v Celovcu, dvorni svetnik dr. Joško Tischler, praznoval svojo petinšestdesetletnico. Ob tem jubileju je bil deležen številnih čestitk. Med gratulantami je bila tudi Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, katere predsednik in tajnik sta mu izročila čestitke in knjižno darilo.

Petinšestdesetletnica dr. Tischlerja upada v čas, ko koroški Slovenci praznujemo desetletnico naše srednje šole. Njen razvoj je neločljivo povezan z osebnostjo dr. Tischlerja. Trudu in delu izkušenega šolnika je treba pripisati, da je uspešno premagala prve težave, da se je uveljavila in da je število njenih dijakov stalno naraščalo. Kot njen ravnatelj jo je v težki dobi, ko so naši nasprotniki napovedovali, da bo že v prvih letih »zaspala«, organizacijsko in pedagoško zakoreninil, da se iz leta v leto uspešno razvija. Naraščajoči učiteljski zbor in naraščajoče število dijakov je združil v homogeno zavestno celoto.

Ob njegovi petinšestdesetletnici koroški Slovenci ne gledamo le s ponosom na svojo gimnazijo, marveč gledamo v dr. Tischlerju tudi osebnost, ki je leta 1945 bistveno sodelovala in izoblikovala zakon o dvojezičnem šolstvu na Koroškem. Zakon je bil že v tisti dobi most za zблиžanje, boljše razumevanje in plodnejše sodelovanje med prebivalstvom obeh narodnosti. Kakor se je dr. Tischler v prvem povojnem desetletju zavzemal za uveljavljanje teh načel zakona, tako je v drugem desetletju kot predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev neločljivo povezan s Spomenico koroških Slovencev, v kateri sta naši osrednji organizaciji leta 1955 predložili zvezni vladi naše zahteve v zvezi s členom 7 avstrijske državne pogodbe.

Dr. Tischler je v borbi za naše narodnostne pravice stal vsa leta v sprednjih vrstah. Vztrajno je sodeloval v prizadevanjih za naše narodno in kulturno uveljavljanje, pri čemer je zlasti po letu 1955 svoje svetovnonazorne poglede vedno spet podrejal skupnim koristim koroških Slovencev. Svoje čestitke zaradi tega povezujemo z iskreno željo, da bi še dolga leta hodil z nami skupno pot in s svojimi izkušnjami oplajal naše delo.

„MIKLOVA ZALA“ V ŠT. JAKOBU

Slovensko prosvetno društvo »Rož« priredi za Binkošti Jaka Špicarja igro »Miklova Zala«. Predstave: v nedeljo, 14. maja ob sedmih zvečer in v ponedeljek, 15. maja ob dveh popoldne, obakrat v farni dvorani v Št. Jakobu v Rožu.

NA BINKOŠTNI PONEDELJEK:

Izlet na Veliko planino

Zveza koroških partizanov priredi v ponedeljek, 15. maja 1967 izlet na Veliko planino v Kamniških alpah. Udeleženci vozijo z lastnimi avtomobili čez Kamnik v Kamniško Bistrico. Ob cesti je postaja žičnice, ki vozi od sedmih zjutraj vsako uro do gostišča na Zelenem robu. Udeleženci izleta se zberejo ob 10. uri dopoldne pri gostišču na Zelenem robu. 200 metrov nižje v hotelu Šimnovec je možnost kosila. Udeleženci se tja lahko peljejo s sedežno žičnico.

Zveza koroških partizanov vabi na izlet svoje člane, člane Zveze slovenske mladine in Slovenskega planinskega društva v Celovcu ter vse, ki spoštujejo tradicijo narodnoosvobodilne protifašistične borbe in ki ljubijo planine in mir gora. Na Veliki planini so se naši borci v težki zimi 1944-45 prebijali skozi sovražnikove obročje. Sedaj je Velika planina lepa izletniška planina, kjer stoji 140 plansarskih koč starejše in novejše dobe. Ob priložnosti izleta bo srečanje s tovariši iz Kamnika, Kranja, Ljubljane in drugih krajev Slovenije.

Glavni odbor

JANEZ TRDINA:

Vila

Na Gorjancih so prebivale v stare čase Vile. Vile so bile prelepe, mlade deklice, ki niso poznale ne matere ne očeta. Ljubiti in moštiti se niso smele. Oblačile so se v belo tančico, ki jim je pokrivala vse truplo do gležnjev. Las si niso spletale, padali so jim prosto do kolen z gostimi, zlatorumenimi kodri. Vendar so se pa jako marljivo česale, in to vselej o zarju. Takrat jih je človek najlaže videl, ker so bile tako zamaknjene v to opravilo, da niso zapazile, ali se nahajajo same ali ne. Človeške družbe so se bale in ogibale, dasiravno ljudi niso sovražile, ampak jim še dobro svetovale in jim o priliki rade tudi kaj dobrega storile.

Peti so znale tako lepo, da se jih človek ni naveličal poslušati, toda ni jim bilo povšeči, da jih kdo čuje. Tudi ples so ljubile, ali gorje si ga tistemu, ki je prišel iz zavedavosti gledat njihovo kolo. Živele so ob sadju, grozdju in gorskih zeleh. Po navadi so samo večerjale, podnevi pa niso drugače nič uživale, razen če jih je povabil kak junak in poštenjak, ki ni vedel, kdo so. Kdor jih je videl na plesu ali pri jedi in jih poznal, kaznoval se ga brez milosti. Ustrelile so ga v roko ali nogo, včasih tudi v obe roki in nogi; če so se prav hudo ujezile, tudi v srce, da je kar precej umrl.

Pod zemljo so imele spravljene silne zaklade zlata, srebra in biserja in so jih varovale tako skrbno, da jih ni mogel nihče zaslediti in dvigniti. Če jih je našel kdo po naključju, niso mu prinesli sreče, ampak kvar in pogubo. Pravico se z njimi okoristiti, je imela samo nedolžna mladež. Sploh ni ubranila človeka vilinske jeze nobena druga reč, kakor neoskrupljena nedolžnost. Večkrat so Vile vzele svoje dragotine iz podzemeljskih kleti in jazbin in so jih sušile na kakem prisojnem kraju. Če se je nameril nanje nedolžen otrok, smel je ugrabiti brez kazni, kolikor je mogel, grešnika so pa gotovo umorile.

Kmetje so se vil po eni plati močno bali, po drugi pa tudi veselili. Kadar so se oglasile: Sejte! sejte! so šli sejati, in seme jim je takrat vselej dobro obrudilo. Kadar so svetovale: Režite! Kopljite! Režite! Kopljite! Berite! napotili so se še tisto uro v vinograd in pridelali so vina, da jim je izmanjkovalo posode.

Najraje so imele junake, ki so se borili s Turki in prelivali svojo kri za krščansko vero. Dokler so hodili Uskoki v boj samo na Turke, so se prikazovale med njimi prav pogostoma. Velevale so jim, kaj jim je delati, česa se ogibati. Pomagale so jim v sili, posebno brižljivo so pa ozdravljale rane iz vojne vrnivših se junakov. Dajale so jim piti vodo planinskih zeli, ali pa so jim obvezovale rane z dolgo, neznan travo, in ubogi bolnik je najkasneje v treh dneh gotovo okrevale. Ko so se pa Uskoki podložili Svabi in se po njegovem ukazju jeli vojskovati tudi s kristjani, so pobegnile srđite Vile za vselej z Gorjancev, in zapuščeni vojaki so umirali od teh dob tudi za neznanimi ranami. Samo ena Vila je ostala na gori, da pazi na zaklade, ali niti ona ni

hotela ljudem nič več svetovati, kdaj in kako naj prično kak posel; tudi bolniki so jo klicali zastoj na pomoč.

Med Uskoki je živel slavn junak Petrovič, ki si ni ogrdil rok nikdar s krščansko krvjo. Kadar je pridivil besni Turčin, je padel nanj kakor ognjena strela; zadržati ga ni moglo nobeno število sovražnikov in nobeno število krvavih ran. Če ga je pa klical Svaba na boj proti kristjanom, se je prekanjeni junak potrudil in legel v posteljo. Kakor na smrt bolan, je ležal in javkal v postelji po dve in tudi po tri leta, dokler ni pogrešna vojska minila.

Lepa Vila je to vedela in se v Petroviča zaljubila. Hodila je pogostoma mimo malega hrama, v katerem je popival s pobratimi sladko vivodino. Petrovič jo je ugledal in povabil v hram, nevede, kdo je in odkod. Pogovarjala sta se o marsikateri reči. Junak ni čul še iz nobenih ust tako modrih besed, kakor iz njenih, in na nobenem obrazu ni opazil še toliko cvetja in žive lepote, kakor na njenem. Čudno se mu je zdelo samo grlo mlade deklice. Bilo je tanko in prozorno, da se je razločila vsaka kapljica vina, ki je po njem pritekla.

Po daljšem pomenku je začel Petrovič Vilo izpraševati, kdo je in odkod. Ona mu je pa velela, da naj nikar po tem ne povprašuje, če mu je kaj mari, da bi še kdaj z njo govoril. Junak ni vedel, kaj bi o nji mislil, ali ta reč ga je tudi malo skrbelo. V Vilo se je tako zveroval, da bi mu bila ostala ljubša od vseh tistih deklet tega sveta, ko bi bil tudi izvedel,

LOJZE ZUPANC:

Povodni mož in deklica

V Bohinjskem jezeru je živel povodni mož z dolgo, predolgo zeleno kodeljo in z velikimi, prevelikimi plavutmi. Ker pa je bilo samemu dolgčas, si je plavutar lepega dne zaželel človeške družbe. Človeka sicer ni poznal, saj še nikoli ni govoril z njim, videl pa je, da zna plavati ko on in da lovi jezerske ribe kakor on.

Dolgo, dolgo ga je iskal, ki bi bil pravšen-zanj, dolgo je ob jezerskem bregu čepel v tolmunu ter oprezoval za človekom, dokler se ni namerilo, da je prišla na jezerski breg majhna, majhna deklica. Tamkaj jo je pustila mati, ki je šla na bližnje perišče njeno srajčko prati.

Deklica se je tako igrala, da je v jezero kamenčke metala. In ko je povodni mož zagledal deklico, ki se je sama igrala, je prežun pomolil sluzavo roko iz tolmuna, pograbil deklico ter jo potegnil k sebi. Presrečen je z njo odplaval v svoj podvodni grad, kjer jo je položil na srebrno posteljico. Ali ko se je deklica prebudila in mater pogrešila, je zajokala tako presunljivo, da bi se je še kamen usmilil.

Povodni mož jo je tolažil in tolažil, a ni je potolažil, četudi je pred njeno srebrno posteljico prinesel vse bogastvo podvodnega gradu: poln škaf biserov. Deklica pa je vso to navlako odrinila od sebe in po materi jokala.

Takrat se je povodni mož tako razžalostil, da je še sam zajokal. In ko je jokal in jokal, mu je iz oči polzelo samo biserje. Toliko biserov je najokal, da jih je deklica imela poln predpasnik.

Deklica pa je še kar naprej jokala in jokala ter klicala mater. Zdajci je povodni mož spoznal, da je človek bitje s čustvi, zato je deklico nežno vzel v naročje ter jo odnesel nazaj na jezerski breg.

Tačas je njena mati že oprala srajčico. Ko je šla po svojo deklico, jo je našla spečo na jezerskem bregu, v naročju pa je imela poln predpasnik biserov...

Tako je povodni mož poplašal otrokovo ljubezen do matere.

da je hči najsirotnejše beračice. Enako ljubezen je čutila do njega tudi ona. Samo dve reči ji nista bili všeč: da ga ni mogla najti nikoli brez društva, še veliko manj pa to, da so deklice tako zaljubljeno svoje oči vanj upirale in mu tako zmotljivo namigovala.

Zgodilo se je, da je privihral v deželo zopet krvavi Turčin. Petrovič je po svoji junaški šegi udaril nanj in pobil veliko nevernikov, ali je tudi dobil veliko grdih in nevarnih ran. Na pol mrtvega so ga prinesli tovariši domov. Vila je hodila ljubimca zdraviti. Prišla je vselej takrat, ko je spal, da je ni mogel videti. Lahko bi ga bila ozdravila v treh dneh, ali ni hotela. Veselilo jo je, da ga more brez priče gledati, božati in obvezovati. Še bolj jo je pa veselilo, da ni bilo več zraven drugih deklet, ki so mu prej tako sladko namigovala. Imela ga je rajši bolnega v postelji, nego zdravega v hramu.

Tako je preteklo več tednov in mesecev. Junak je izgubil bolečine že prve dni, ali vstati ni mogel, ker ga slabost ni hotela nikakor zapustiti. Petrovičeva mati je imela dosti opravil zunaj hiše, da Vile nikoli ni zapazila. Junak je pa dobro vedel, da ga nekdo zdravi, ker je našel po spanju na ranah vselej nove obveze. Dolgo je premišljeval, kako bi spoznal svojega zdravnika, in slednjič se je domislil. Ko je prišel čas, da bi zaspal, se je premagal, ali je zatisnil oči, kakor da trdno spi. Vila stopi v izbo tiho kakor duh in ga pogleda. Ker je mislila, da trdno spi, mu je izprala rane in mu položila nanje nove obveze, potem se pa usedla k njemu in ga začela premilo gledati in božati.

Petrovič je vse to dobro videl in čutil. Uveril se je, da ga zdravi deklica, katero je gostil v hramu in ljubil. Izpreletela ga je gro-

Basen

Vrtnica-mati
z vrta poslala
hčerko je svojo
v rosi umito,
svežo in mlado,
prečudovito,
na promenado.
A prijokala
k mami je mala:
»Oh, ljuba mama,
ti sploh ne veš,
ko nikamor ne greš,
kakšna je dama
in kaj je to: moda,
a jaz, neroda,
sem te ubogala
in sem šla takal!
Vsa promenada
se mi je rogala:
— Butara, glejte,
k la si čeno grda! —
Oh, od sramu
še zdaj sem vsa trda!«
Mama pa hčerki:
»Prismodica mala!
Kaj je lepo,
še nisi spoznala.«

za. Jelo se mu je dozdevati, da je ta deklica gorska Vila. Pol življenja bi rad dal, ko bi mogel izvedeti resnico. Postelje se je bil že tako strašno naveličal. Ko ga je prišla Vila zopet obvezovati, je rekel, kakor da govori v sa-
čjan: Še tri dni bom trpel; če mi ne odleže, da bi lahko vstal, vzem bom puško in se ustrelil. Vila je to čula in se prestrašila. Obvezala mu je rane z dolgo, neznan travo, ki je junaka še tisti dan ozdravila. Petrovič je bil zdrav, ali ni hotel vstati, Vila je prišla drugi dan gledat, kako mu je; on se je pa zopet potajil, kakor da bi spal. Ran mu to pot ni več izpirala in obvezovala, ampak ga je dalje časa samo milo gledala in odšla.

Petrovič skoči iz postelje in hiti za njo, ali tako pazljivo, da ga ni mogla videti. Šel je za njo najprej v vinograde, potem v goščavo. Na kraju goščave je obstal in se skrivil. Vila je tekla k bistremu studentcu, se slekla in skopala, potem se pa zopet oblekla, ulegla pod lipo na zeleno travo in zaspala. Petrovič prikorka zlahkoma k nji in jo gleda. Tako krasna se mu še nikoli ni zdela. Junaku začne srce utripati, rad bi se premagal, ali ni mogoče. Nagne se hrepeneče do nje in jo poljubi in objame. Vile se predrami, skoči kvišku in ustrelj Petroviča v srce. Mrtvi junak leži pred njo, ona zaplače in tudi sebe ustrelj v srce. Ležala sta drug poleg drugega kakor speči ženin poleg speče neveste.

Ljudje so iskali Petroviča noč in dan. Našli so ga šele čez nekoliko tednov daleč gori na Gorjancih pri bistrem studentcu pod košato lipo vsega nilega in razjedenege. Poleg njega je ležala kepica snega. Ljudje so se začudili, ko so videli sneg o svetem Jakobu. Nihče ni pogodil, kaj pomeni ta bela kepica; nihče ni vedel, da je ta sneg zadnji ostanek nesrečne Vile.

Stopil je k meni, me pograbil za zavihe suknjiča in me pričel tresiti kakor ponorel.

„Pohišstvo!“ je zavpil. „Pohišstvo! Stari Wilhelm ti daje pohišstvo!“

Izpuslil me je, vrgel pipo na pisalno mizo ter se napotil proti vratom in nazaj. Roke je krčevito sklenil na hrbtu.

„Du Lump!“ je spet zavpil in se obrnil k meni. „Dajem ti brezhbno posestvo! Dajem ti žensko! Ti pa...“

Planil je proti meni in že sem mislil, da me bo pretepel.

„Du Schwein!“ je vpil. „Da se ne maraš oženiti? In po vsem tem kar sem storil zate?“

„Herr Oberst, zelo sem vam za vse hvaležen.“

„Molči!“ je zavpil.

Spet ga je pograbil bes. Letal je po sobi gor in dol, se tolkel po prsih in jecljal:

„D-da s-si up-pa m-meni, s-staremu o-oficirju...“

Prišel je do konca sobe, ko se je na petah znova obrnil in zarjul:

„POHIŠTVO!“

Pognal se je proti meni in mi s pestjo pomahal pred nosom:

„Spalnica iz hrastovega lesa, kuhinjska miza, kredenca iz belega lesa, šest slamnatih stolov, štirje pari rjuh...“

„Slišiš? Štirje pari rjuh! Ti, ti, ki v vsem svojem življenju nisi imel drugega kakor en sam smrkvav robec!... Skupna vrednost pohišva najmanj... najmanj šeststo mark!... In za nameček še dobra puncal Ti, ti pa... Veš kaj, vrgel te bom čez prag, da, jaz te bom vrgel, pa čeprav si stokrat SA. Gnil boš po javnih zavetiščih. Brskal boš po odpadkih kakor pes! Slišiš? Uničim te!“

Njegove oči so bile strašne, v hipu me je preblisnilo, da bo svojo grožnjo uresničil, in noge so se mi začele tresiti.

gove. Ti bi se vrgel v pijačo, moji konji pa bi pocrkali? Ne, nikoli na svetu kaj takega!“

Pepel iz pipe je strkal v kamin, privzdignil glavo in rekel:

„Izbral sem ti Elsie.“

In zajecjljal sem:

„Elsie? Hčerka starega Wilhelma?“

„Poznaš še kakšno drugo Elsie v tem kraju?“

„Saj me ne bo marala, Herr Oberst!“

„Seveda te bo marala!“

Nagubančil je obrvi in nadaljeval:

„Res si bolj majhen, nisi pa grd. Razen tega si močan.“

Ona je seveda malo prevelika zate. A nič zato, se bo že uravnalo. S tvojimi širokimi pleči in z njenimi dolgimi nogami bosta imela ravno pravšne otroke. Ampak zapomni si...“

In z roko si je šel pod svojo konjsko čeljust.

... človek nikoli ne ve, kako je s temi križanji. Lahko tudi, da se otroci vržejo po tebi; imeli bodo široka pleča in kratke noge...“

„Ampak to ni poglavitno,“ je nadaljeval in vstal. „Za kmeta je tako in tako bolje, da je nasajen na kratkih nogah... Ne, poglavitna je tukaj rasa! Vidva sta oba dobra Nemca in imela bosta dobre Nemce. To je tisto, vidiš! Tule na Pomeranskem je tako že dovolj te umazane slovanske zalege.“

Umolknil je. Moja drža je postala še bolj toga, pogoltnil sem slino in rekel:

„Wirklich, Herr Oberst, ne želim se oženiti.“

Zazeval je od presenečenja in me pogledal. Žile na čelu so mu izstopile, nekaj trenutkov je ostal brez sape, iz njegovih modrih oči so švigale strele.

„Du gottverdammtes Arschloch!“ je naposled zarjul.

ROBERT MERLE

33

„To je stvar ideje, Herr Oberst.“

„Was? je spet zavpil in s pipo zakrilil proti nebu. „Kakšne ideje? No lepa reč, zdaj pa si privlekel na dan nekakšne ideje!“

„Poslušaj,“ je nadaljeval, „če so ti že ideje tako pri srcu, jih bom pa še jaz nekaj zabil v tvojo prekleto bavarsko butico. Primo: Dober Nemec mora imeti zarod! Secundo: Ni kmetij brez ženske!... Stimmt's?“

Ker nisem odgovoril, je zarjovel:

„Stimmt's?“

„Jawohl, Herr Oberst.“

Zazdelo se mi je, da ima nekako na splošno res prav.

„Torej dogovorjeno,“ je rekel, ko da bi bil pogovor končan.

Po kratkem premolku sem rekel:

„Ampak, Herr Oberst, četudi bi se hotel poročiti, dobro veste, da tukaj ne poznam nobene.“

Spet je legel v svoj fotelj in iztegnil noge v škornjih.

„Nič ne skrbi. Vse sem že uredil.“

Zazeval sem od osuplosti.

„Jasno,“ je povzel in me prebodel s svojimi jeklenimi očmi, „misliš, da bi dopustil, da bi se na mojo kmetijo naselil s kakršnokoli kurbo? S takšno, ki bi ti nasajala ro-

Skrb za nakup in vzdrževanje plemenskih bikov in merjascev je stvar občin

Na poti poenostavitve kmetovanja, ki jo od kmečkih ljudi zahtevata razvoj mehanizacije kmečkega dela in rentabilnost kmetovanja postaja vse bolj jasno dvoje:

● Večina kmetij na južnem Koroškem bo prišla gospodarsko na račun le, če bo kmetovanje poenostavila v smeri govedoreje ali prašičereje in če bo svoje rastlinske pridelke spravljala na trg šele v obliki mesa in mleka ali pa v obliki plemenskih živali.

● Zato je treba reji govedi in prašičev na južnem Koroškem s strani kmetov posvetiti večjo pozornost kot doslej.

Pri tem gre zlasti za to, da pridemo do goved in prašičev, ki bodo krmo dobro izkoriščala in ki bodo hitreje priraščala, krave pa dajale več mleka. Med potrebnimi ukrepi za doseg tega cilja so poleg večjih količin kvalitetne krme ter poleg zdravih, plodnih in hitrorastnih in visokomolznih krav in plemenskih svinj dobri plemenski merjasci in biki po vaseh odločilnega pomena.

Skrb za dobre plemenske merjase in bika je v vsaki občini ena najvažnejših nalog krajevnih kmečkih odborov, ki jo morajo reševati v sodelovanju z občinskimi svetom, ki je po zakonu o pospeševanju živinoreje na Koroškem (LGBl. Nr. 38/60 od 8. 7. 1960) odgovoren za nakup in vzdrževanje dovoljnega števila priznanih plemenskih bikov in merjascev v občini. Prav zaradi tega hočemo v naslednjem podrobneje opisati tozadevna določila zakona.

NAMEN ZAKONA O POSPEŠEVANJU ŽIVINOREJE

Cilj zakona je pospeševanje in obdržanje živinoreje na Koroškem, njegov s moter pa izboljšanje kmetijskih domačih živali in pospeševanje njihovega zdravja in zmogljivosti, to je molznosti in rastnosti. Za doseg tega smotra nudi deželna vlada prispevke, katerih višina mora biti vsako leto določena v deželni proračunu. V izvajanju zakona stoji deželni vladi kmetijska zbornica ob strani. (§§ 1—2).

PRIZNAVANJE PLEMENSKIH BIKOV IN MERJASCEV

Za uporabo za pleme so dovoljeni le biki in merjasci, za katere je priznavalna komisija (Körkommission) izdala plemenilno dovoljenje (Deckerlaubnis). Pripuščanje krav in telic k drugim bikom, svinj pa k drugim

Letos večji izvoz klavnih goved

Izvoz klavnih goved, ki je lani od avgusta naprej stagniral zaradi težav pri izvozu v Italijo in Zahodno Nemčijo, je začel koncem leta 1966 spet naraščati. Decembra je bilo spet izvoženih 3490 goved, letos januarja in februarja pa se je število izvoženih goved še povečalo. V obeh mesecih skupno je bilo izvoženih 9373 goved, medtem ko jih je bilo lani v istem času izvoženih le 6614 goved. Kakor pa poroča kmetijsko ministrstvo, je bil izvoz klavnih goved in mesa tudi marca višji, kakor februarja, ko je znašal 5334 goved. S tem so se tudi cene na domačem trgu spet nekoliko popravile.

Glavni uvozniki klavnih goved iz naše države sta Italija in Zahodna Nemčija, ki sta v sklopu EGS edini državi, ki imata pri mesu primanjkljaj. Letos in prihodnje leto bosta morali uvoziti okoli 600.000 ton govejega mesa.

merjascem je prepovedano. (§ 3).

Deželna vlada določi za dobo štirih let za vsak okraj priznavalno komisijo. Njeni člani so živinorejski strokovnjak kmetijske zbornice, pristojni uradni živinozdravnik, zastopnik živinorejcev in župan občine, kjer je priznavanje. Redno priznavanje plemenskih bikov in merjascev razpiše kmetijska zbornica vsako pomlad ali jesen za vsako občino posebej. (§§ 5—6).

Za vsakega priznanega bika ali merjasca — ki mora biti kot tak označen — izstavi kmetijska zbornica kot priznavalni urad (Körstelle) plemenilno dovoljenje. Vsi priznani biki in merjasci so vpisani v tovrsten seznam, ki mora biti pri vsaki občini. Biki in merjasci, ki za pleme niso bili priznani, morajo biti v roku, ki ga določi priznavalna komisija, kastrirani ali pa zaklani. (§ 7).

NALOGE REJCEV PRIZNANIH BIKOV IN MERJASCEV

Vsak rejec priznanega bika ali merjasca mora voditi seznam o skokih (Sprungregister). Poleg tega je dolžan, da

● bika ali merjasca, o katerem sumi, da je bolan, ne pripusti k skakanju ali plemenitvi in da

● upošteva navodila, ki jih glede držanja in rejskega uporabljanja daje kmetijska zbornica. (§ 8).

Priznanega bika ali merjasca sme za nadaljno plemenitev prodati samo s pristankom živinorejskega odbora svoje občine. Vsak rejec priznanih bikov ali merjascev, ki jih pripušča na krave in telice ali svinje vaščanov in občanov, mora dobiti od občine o d š k o d n i n o za čas oskrbe in krmjenja. Višino te odškodnine določi vsako leto posebej občinski svet na predlog živinorejskega odbora.

NAKUP BIKOV IN MERJASCEV

Vsaka občina je dolžna, da na svoj ra-

čun nakupi toliko plemenskih bikov in merjascev, kolikor jih je potrebnih za plemenitev krav in telic ali svinj v občini. Pri tem se lahko poslužuje tudi umetnega osemenjevanja, vendar mora v tem primeru plačati postaji za pridobivanje semena v Celovcu odgovarjajoči prispevek.

Občina je nadalje dolžna skrbeti za stregbo in nego priznanih bikov in merjascev in za naprave za umetno osemenjevanje, ki jih določi kmetijska zbornica. Pri tem se lahko sporazume z rejci bikov in merjascev ali pa s pristojnim živinozdravnikom. (§ 9).

ŽIVINOREJSKI ODBOR IN PLEMENILNI KROŽKI

Vsaka občina mora imeti petčlanski živinorejski odbor, katerega predsednik je župan. Ostali štirje člani morajo biti izkušeni živinorejci, eden od njih pa še član občinskega sveta.

Naloga živinorejskega odbora je, da daje občinskemu svetu nasvete in priporočila in da ob upoštevanju umetnega osemenjevanja določi število potrebnih priznanih bikov in merjascev v občini. Živinorejski odbor pa ima tudi še nalogo, da nadzoruje rejce priznanih bikov in merjascev, v kolikor se to nadzorstvo nanaša na izpolnjevanje določil kmetijske zbornice in na vodenje seznama o skokih.

Po občinah, kjer je potrebnih več bikov in merjascev, je treba občino razdeliti na plemenilne krožke. Plemenilni krožek za bika ne sme šteti več kot 70 krav in telic, plemenilni krožek za merjasce pa ne več kot 60 plemenskih svinj. Le izjemoma se sme to število prekoračiti za eno četrtino. (§ 10).

KONTROLA DEŽELNE VLADE

Če občina svojih nalog ne izpolnjuje tako, kakor to določa zakon in če ne skrbi za nakup in vzdrževanje potrebnega števila priznanih bikov in merjascev, odredi njihov nakup deželna vlada potom kmetijske zbornice in sicer na račun občine. (§ 11).

PLEMENILNE DOKLADE IN PLEMENILNI PRISPEVKI

Za kritje stroškov vzdrževanja priznanih bikov in merjascev so občine pooblaščenice, da pobirajo za vsako kravo in telico ter za vsako plemensko svinjo plemenilne doklade (Deckumlage). Višino teh doklad mora določiti občinski svet s sklepom. Nakup priznanih bikov in merjascev mora vendar občina kriti iz svojega in v ta namen ne sme pobirati plemenilnih doklad. Dokladi morajo plačevati tudi rejci bikov in merjascev, vseeno, če jih držijo zgolj za svoje namene.

NAŠI GLAVNI NALOGE:

Preusmeritev kmetovanja

IN ZBOLJŠANJE ŽIVINOREJE

Minulo nedeljo so se mandatarji Skupnosti južnokoroških kmetov ter nadzorni in upravni odbor Slovenske kmečke zveze bavili z najaktualnejšima vprašanjema kmečkih ljudi na južnem Koroškem: s problemi preusmeritve kmetovanja in z vprašanji zboljšanja živinoreje.

V Celovcu in v Sinči vasi se je zbralo 40 mandatarjev Skupnosti južnokoroških kmetov in funkcionarjev SKZ, da proučijo razvoj in uspehe Preusmeritvene skupnosti Kienberg na Svinji planini, ki sta jih tolmačila podpredsednik skupnosti Franz Pöcheim in tajnik SKZ Blaž Singer.

Po tem ogledu so se udeleženci zbrali v hotelu Rutar v Dobrli vasi k posvetovanju, kjer so govorili zbornični svetnik Mirko Kumer, predsednik SKZ Tone Krušič, ravnatelj kmetijske šole Podravlje, ing. France Einspieler, svetniki okrajnih zbornic Strugovec Miha, Ignac Domej in Tomi Ogris. Pri tem so obravnavali zlasti določila zakona o pospeševanju živinoreje in naloge, ki jih imajo pri tem občine, podrobneje pa so se bavili tudi z določili novega zakona o komasaciji zemljišč.

Udeleženci so bili s potekom ekskurzije in posvetovanja zadovoljni in so znova izrazili željo po tekoči koordinaciji skupnih prizadevanj, zakar se predvsem trudita odbora Slovenske kmečke zveze.

Rejci priznanih bikov in merjascev, ki jim mora občina povrniti stroške za njihovo stregbo in nego, imajo pravico do pobiranja plemenilnega prispevka (Deckgeld). Višino plemenilnega prispevka določi deželna vlada v soglasju s kmetijsko zbornico. (§ 12).

KAZNI

Kršenje določil tega zakona kaznuje okrajno glavarstvo z denarno kaznijo do 30 tisoč šilingov ali pa z zaporom do treh mesecev. V težkih primerih lahko izreče denarno kazen skupno z zaporom.

Kazniva so predvsem naslednja kršenja zakona:

- Pripuščanje nepriznanih bikov in merjascev ter njihova prodaja v plemenske namene.
- Pripuščanje krav in telic k nepriznanim bikom, svinj pa k nepriznanim merjascem, če je krava ali svinja nato povrgla mladiča.
- Pripuščanje spolno bolnih živali, vseeno, če pri tem gre za bika in merjasca ali za kravo, telico in svinjo.
- Paša nepriznanih bikov in merjascev, ki omogoča da bik lahko zaskoči kravo ali telico, merjasec pa svinjo.

V hipu pa se je pomiril. „Sicer pa,“ je rekel s suhim glasom, „zakaj neki se prerekam s tabo?“

Odsloplil je za dva koraka, se zravnal, kolikor se je mogel, in njegov glas je počil kakor bič:

„Unteroffizier!“

Okamenel sem.

„Jawohl, Herr Oberst!“

„Ali veste, da mora vojak vprašati svojega komandanta, če se sme poročiti?“

„Ja, Herr Oberst!“

In po zlogih je nadaljeval:

„Unteroffizier, dovoljujem vam, da se poročite z Elsie Brücker.“

In z grmečim glasom je še dodal:

„To imejte za povelje!“

Po teh besedah je odprl manjša vrata na desni strani kamina in poklical:

„Elsiel... Elsiel...“

Rekel sem:

„Ampak, Herr Oberst...“

Pogledal me je: da, natanko očetove oči... V grlu se mi je naredil voz in niti besedice nisem več spravil iz sebe.

Elsie je vstopila. Von Jeseritz se je zavrtil na petah, jo rahlo udaril po zadnjici in odšel, ne da bi se obrnil.

Elsie mi je v pozdrav pokimala, roke pa mi ni ponudila. Obstala je pri kaminu, vzravnan, negibna, s pogledom uprtim v tla. Čez nekaj časa je dvignila oči, njen pogled je obstal na meni, začutil sem se majčkenega in smešnega.

Po dolgem premolku sem rekel:

„Elsie...“

Za hip sem prestal.

„Ali vam smem reči kar Elsie?“

„Seveda.“

Opazil sem, kako se ji prsi dvigajo, in to me je motilo. Pogledal sem v ogenj.

„Elsie... Rad bi vam povedal... Če ljubite koga drugega, bi bilo bolje, da rečete ne...“

In rekla je:

„Nikogar drugega ni.“

Ker sem molčal je nadaljevala:

„Samo malce presenečena sem...“

Rahlo se je zganila in rekel sem:

„In rad bi vam še rekel... Če vam nisem vseč, bo bolje, da rečete ne.“

„Saj ste mi vseč.“

Pogledal sem jo. Ne, ničesar nisem mogel razbrati z njenega obraza. Spet sem se zazrl v ogenj in sramežljivo rekel:

„Bolj majhen sem.“

In živahno je odgovorila:

„Na to pa res ne gledam.“

Nato je dodala:

„Občudujem, kar ste naredili tam na tistem posestvu. Zares čudovito.“

Zagrnil me je val ponosa. Da, to je Nemka, prava Nemka!

Stala je zravnano, negibno, in vendar je bila vsa ustrezljiva. Čakala je, da bom spet kaj rekel in da mi bo mogla odgovoriti.

„Ste prepričani, da vam nisem zoprni?“

„Ne,“ je rekla z jasnim glasom, „čisto nič. Čisto nič mi niste zoprni.“

Gledal sem v ogenj in nisem vedel, kaj naj rečem.

In v hipu mi je prodrla do zavesti osupljiva misel: „Moja

je, samo če jo hočem.“ — A nisem mogel ugotoviti, če me to navdaja z veseljem ali ne.

Dvignil sem oči proti njej. Gledala me je s spokojnim obrazom, ne da bi trenila. Počasi mi je vse telo obšla nekakšna odrevenelost in nič več nisem mogel misliti. Stopil sem k nji, samogibno dvignil roko, ji popravil pramen svetlih las, ki ji je padel čez uho, ona se je nasmešnila, se z obrazom naslonila na mojo roko in tedaj sem dojel, da je stvar odločena.

Prvo leto je bilo življenje na kmetiji zelo trdo. Elsie je po svoji teti podedovala nekaj denarja, brez katerega si ne bi mogla urediti hiše. Kljub temu sem že po šestih mesecih moral žrtvovati smrekov gozdič. Srce naju je bolelo, ko sva ga morala tako hitro prodati, z njim je šla po vodi najina edina rezerva.

Vse več skrbi kot denar, pa nama je delal jez. Kmetija in z njo v zvezi tudi najino življenje, vse to je bilo odvisno od jez, sleherni dan sem spreminil v borbo za ohranitev jez. Kadar se je deževje količkaj potegnilo, sva strahoma vsako uro hodila k ribniku, in če se je nevihta razdvijala sredi noči, sem vsal, nataknil škornje, vzel svetilko in šel gledat, kako je z jezom. Ko nekoč nisem mogel sam zamašiti vrzeli, ki se je bolj in bolj širila, sem moral poklicati na pomoč Elsie. Čeprav je bila takrat noseča, je brez ugovaranja vstala iz postelje in delala z mano prav do jutra.

Spomladi naju je obiskal von Jeseritz. Nič ni imel pripomniti glede nege konj in vzdrževanja kmetije. Ko je z nama popil vrček piva, me je vprašal, če bi se hotel vpisati v Bund der Artamanen. Razložil mi je, da je to politično gibanje, ki se bori za prepoved nemškega kmetijstva.

(Se nadaljuje)

Turistični sejem „Gostoljubna Avstrija“

Zgornjeavstrijsko mesto Wels, ki je vsako drugo leto prizorišče srednjega avstrijskega kmetijskega sejma, prireja letos že petič specializiran sejem turizma pod naslovom „Gostoljubna Avstrija“, katerega bo 20. maja odprl zvezni predsednik Franz Jonas. V minulih letih je ta prireditelj zabeležila izredno velik razmah, tako da bo letos sodelovalo že nad 600 razstavljalcev iz 12 držav; poleg Avstrije bodo zastopane še Amerika, Bolgarija, Češkoslovaška, Grčija, Jugoslavija, Madžarska, Poljska, Romunija, Sovjetska zveza, Španija in Zahodna Nemčija.

Sejem bo obsegal vsa področja, ki so kakorkoli povezana s tujskim prometom ter bo predstavljal zanimiv prispevek v okviru letošnjega mednarodnega turističnega leta. Tako bodo našli mnogo novega in zanimivega zastopniki gostinstva in turističnih podjetij, ki se bodo lahko seznanili s tozadevnimi izkušnjami v drugih državah. To velja seveda tudi za ljubitelje kulinarčnih dobrot, ki bodo na sejmu našli najrazličnejše specialitete, dnevno na „tekočem traku“ servirane v okviru kulinarčnih tednov. Koristne nasvete za načrtovanje dopustov in izletov bodo posredovali izkušeni domači in tuji strokovnjaki, medtem ko bodo posebne razstave demonstrirale sodobne oblike ureditve in poslovanja v podjetjih gostinstva in turizma.

Ena izmed glavnih privlačnosti sejma bo nedvomno velika mednarodna razstava lova, urejena v 3600 m² veliki hali, kjer bo v besedi in sliki prikazano vse, kar spada k lovu. Ta del sejma bo obsegal tudi razstavo lovskega orožja ter poseben živalski vrt, kjer bodo obiskovalci lahko občudovali

več kot sto živih živali. Končno je treba v tej zvezi omeniti še edinstveno razstavo znamenj, ki bo obsegala okoli 2000 znamenj iz vsega sveta z lovskimi motivi.

Da bo na sejmu poskrbljeno za zabavo in družabnost, ni treba posebej poudarjati. Posebno zabavišče (po 20. uri brezplačen vstop) bo nudilo razvedrilo v vseh oblikah — od godbe in plesa mimo artistskih točk do ustoličenja letošnje vinske kraljice, za uvod pa seveda velik ognjemet, medtem ko bo ljubitelje rož posebej navdušil cvetlični nasad s 30.000 tulipani v vseh barvnih odtenkih.

Predalec bi vodilo, če bi hoteli naštetati vse podrobnosti o letošnjem sejmu turizma v Welsu, na katerem se bo naša država v pravem pomenu besede predstavila kot „gostoljubna Avstrija“. Obisk se bo vsekakor izplačal — tako za tistega, ki je s tujskim prometom poklicno zaposlen, kakor tudi za vse druge, ki bodisi doma ali v inozemstvu iščejo gostoljubnost za čas svojega letnega dopusta.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 10.00, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmetijska oddaja — 6.05 Pregled sporeda — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjice — 11.00 Roman v nadaljevanjih — 12.45 Oddaja za pešake — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Razglasil — 15.00 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 16.55 Kulturna poročila — 18.30 Odmev časa — 19.00 Šport in glasba — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 13. 5.: 6.05 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Slep lev iz San Marca, roman — 15.50 Kjer pojejo, tam ostanemo — 16.30 Aktualna reportaža — 17.00 Pisano sobotno popoldne — 18.20 Glasba za delopust — 20.20 Koncert nižjeavstrijskega orkestra glasbenih umetnikov.

Nedelja, 14. 5.: 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Nedeljska jutranja oddaja — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Nevidna zbirka, pripovedka — 11.00 Koncert v zelenem — 12.45 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.00 Operni koncert — 13.45 iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Krizem po svetu, krizem skozi čas — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Samo veselje z glasbo — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Samo drzno.

Ponedeljek, 15. 5.: 8.05 Glasba za orgle — 8.15 Praznična jutranja oddaja — 9.45 Dan ognjenih jezikov — 10.30 Stari huzar, pripovedka — 11.00 Koncert v zelenem — 13.00 Operni koncert — 13.45 iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Ob 75-letnici smrti Alberta Bassermanna — 19.00 Šport — 19.30 Binkošti na Koroškem — 20.20 Zveneča alpska dežela — 21.15 Cesar praznuje binkošti.

Torek, 16. 5.: 8.15 Kopališki zdravnik dr. Gräser, roman — 15.30 Koroška je le ona — 15.45 Aktualna kulturna oddaja — 17.00 V koncertni kavarni — 18.00 Celrt ure deželna vlada — 18.15 Koroška avto- in motorevija — 19.30 XY ve vse — 20.20 Madame Princesse, komedija — 21.35 V mestnem parku cvetijo vrtnice.

Sreda, 17. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Bachova dela — 15.45 Kaj razumemo pod palekologijo — 17.00 Zlato rakodstvo — 18.00 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 18.15 Koroška vsakdanost v davnini — 19.30 Dnevnik dunajskih slavnostnih tednov — 20.20 Orkestralni koncert.

Celrtrek, 18. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Sem fantič vesel — 17.00 Dunaj ima vedno sezono — 18.00 Kmetijska oddaja — 18.15 In ljudje

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

Herausgeber, Verleger und Eigentümer: Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten; Chefredakteur: Rado Janežič, verantwortlicher Redakteur: Blaž Singer; Redaktion und Verwaltung: 9021 Klagenfurt, Gasometergasse 10, Telefon 56-24 — Druck: Drau Verlags- u. Druckgesellschaft m. b. H. Klagenfurt - Ferlach. — Zuschriften an: 9021 Klagenfurt, Postfach 124.

OGRAJE

iz aluminija
za vrt in okrog doma

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobrija vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-36) 381

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 m. UKV
frekvence 88,5 — 90,1 — 92,1 — 94,1 — 96,4 — 96,5
97,7 — 98,9 MHz.

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00,
15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.30.

Dnevne oddaje: 5.15 Svetujemo vam — 5.30 Dokler ne
kupite časopisa — 6.15 Napolki za domače turiste —
6.25 Informativna oddaja — 6.45 Danes za vas — 7.05
Telesna vzgoja — 7.45 Pregled sporeda — 7.50 Oddaja
za ženo — 8.05 Glasbena matineja — 11.00 Turistični
napolki za tuje goste — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15
Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za
vas — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Glasbene raz-
glednice.

Sobota, 13. 5.: 9.40 Iz albuma skladb za mladino —
10.15 Odlomki iz treh slovenskih oper — 10.40 Novost na
knjižni polici — 11.15 Revija zabavnih melodij — 12.10
Novost za ljubitelje zabavne glasbe — 12.40 S Koroške
v Makedonijo — 14.05 Koncert po željah poslušalcev —
15.30 Iz arhiva komornega zboru RTV Ljubljana — 17.35
Portreti mladih — 18.15 Izbrane strani iz svetovne soli-
stične in ansambelske glasbe — 18.50 S knjižnega trga
— 20.30 Pokaži, kaj znaš — 21.30 Vedri zvoki — 22.10
Oddaja za naše izseljenke.

Sobota, 13. 5.: 9.40 Iz albuma skladb za mladino —
10.15 Odlomki iz treh slovenskih oper — 10.40 Novost na
knjižni polici — 11.15 Revija zabavnih melodij — 12.10
Novost za ljubitelje zabavne glasbe — 12.40 S Koroške
v Makedonijo — 14.05 Koncert po željah poslušalcev —
15.30 Iz arhiva komornega zboru RTV Ljubljana — 17.35
Portreti mladih — 18.15 Izbrane strani iz svetovne soli-
stične in ansambelske glasbe — 18.50 S knjižnega trga
— 20.30 Pokaži, kaj znaš — 21.30 Vedri zvoki — 22.10
Oddaja za naše izseljenke.

**Celovski odvetnik išče pisarniško moč,
ki obvlada oba deželna jezika. Na-
daljna pojasnila v upravi našega lista.**

Nedelja, 14. 5.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05
Zogica Nogica, otroška igra — 9.05 Voščila — 10.00 Ša
pomnilce, tovariši — 11.15 Turistični napolki za tuje goste
— 12.05 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50
Iz zakladnice narodnih napevov — 14.20 Humoreska te-
dna — 15.05 V svetu opernih melodij in velikih valč-
kov — 16.00 Srečanje na planini, radijska igra — 17.05
Nedeljsko športno popoldne — 20.00 Poljujoča glasbena
skrinja — 21.00 Carodej in njegova harfa.

Ponedeljek, 15. 5.: 8.55 Za mlade radovedneže — 9.45
Sonce, otroška igra — 10.35 Naj vam očistim čevlje, pod-
listek — 11.15 Orkestralna glasba — 12.10 Slovenski pevci
zabavnih melodij — 12.40 Koncert ameriških pihalnih
orkestrov — 14.35 Voščila — 15.30 Koncert Invalidskega
pavskega zboru — 17.05 Iz opernega sveta — 18.15 Iz-
birama popevke za glasbo in ples — 18.45 Narava in
človek — 20.00 Zagrebški biennale 1967.

Torek, 16. 5.: 9.25 Slovenska narodna v priredbi Borisa
Franka — 10.15 Pojo nemski in avstrijski operni pevci —
11.15 Kaleidoskop zabavnih zvokov — 12.10 Igrajo Veselji
hribovci in ansambel Mihe Dovžana — 12.40 Glasba iz
dežel, ki govorijo špansko — 14.05 Pet minut za novo
pesmico — 15.40 V turek nasvidenje — 17.05 Orkester
RTV Ljubljana predstavlja — 18.15 Iz naših relejnih poš-
taj — 18.50 Na mednarodnih križpotih — 20.00 Novejši
posnetki slovenskih pevcev — 20.20 Izbra je težka, rad-
ijska igra — 21.10 Pesem godal.

Sreda, 17. 5.: 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.45
Globina zvana, glasbena pravljica — 10.45 Človek in
zdravje — 11.15 Slovenski zbori iz konca 19. in začetka
20. stoletja — 12.10 Zabavne melodije — 12.40 Iz opere
„Rigoletto“ — 14.35 Voščila — 15.30 Pianistka Hilda
Horakova — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Iz na-
ših študiov — 18.45 Naš razgovor — 20.00 Veronika De-
seniška, opera.

Celrtrek, 18. 5.: 9.25 Koroške narodne poje moški zbor
iz Št. Vida v Podjuni — 10.15 Z našimi pevci po ruskih
operah — 11.15 Za vsakogar nekaj — 12.10 Domači an-
samblji — 12.40 Schubertove melodije — 14.05 Pisan ba-
letni intermezzo — 15.30 Zvočni razgledi — 17.05 Turi-
stična oddaja — 18.15 Iz opere „Carmen“ — 18.45 Jezi-
kovni pogovori — 20.00 Celrtrek večer domačih pesmi in
napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 19. 5.: 8.55 Pionirski tednik — 9.40 Mladinski
zbori — 10.35 Zamujena, podlistek — 11.15 Popevke na
tekočem traku — 12.10 Japonski zabavni ansamblji in or-
kestri — 12.40 Pihalni orkestri — 14.05 S popevkami po
svetu — 14.35 Voščila — 15.40 Mladinska oddaja — 17.05
Petkov simfonični koncert — 18.15 Klasiki zabavne glas-
be — 18.50 Kulturni globus — 20.20 Tedenski zunanje-
politični pregled — 20.30 Slovenska zemlja in pesmi in
besedi — 21.15 Oddaja o morju in pomoriščkih.

Ta teden vam priporočamo:

Dela iz svetovne književnosti

- Lev N. Tolstoj: **VSTAJENJE**, kritična podoba razmer v stari Rusiji, dve knjigi skupaj 552 str., br. 50 šil.
- Margaret Mitchell: **V VRTINCU**, roman iz ameriške državljanske vojne, dve knjigi skupaj 1556 str., pl. 192 šil.
- Halldor Laxness: **ISLANDSKI ZVON**, roman o temni zgodovini islandskega ljudstva, 480 str., pl. 42 šil.
- F. M. Dostojevski: **ZAPISKI IZ MRTVEGA DOMA**, roman o usodi ljudi v sibirskem taborišču, 572 str., pl. 78 šil.
- Jorge Amado: **KATAKOMBE SVOBODE**, roman o boju brazilskega ljudstva, dve knjigi skupaj 1004 str., ppl. 98 šil.
- Honore de Balzac: **OČE GORIOT**, roman o pretirani očetovski ljubezni, 216 str., br. 20 šil.
- Sigrid Undset: **OLAV AUDUNOV SIN**, roman norveške Nobelove nagrajenke, dve knjigi skupaj 1072 str., ppl. 127 šil.
- A. J. Cronin: **JUDEŽEVO DREVO**, roman o zablodah mladega zdravnika, 368 str., ppl. 58 šil.
- Mika Waltari: **EGIPČAN SINUHE**, veliki roman o življenju v starem Egiptu, 704 str., pl. 99 šil.
- William Faulkner: **DIJVE PALME**, roman iz življenja ameriškega delovnega človeka, 280 str., pl. 48 šil.
- Pearl S. Buck: **KITAJSKA TRILOGIJA**, romani Dobra zemlja, Sinovi, Razkropljena družina, tri knjige skupaj 1332 str., pl. 140 šil.
- Ernest Hemingway: **IMAŠ IN NIMAŠ**, roman iz življenja ribičev, 224 str., ppl. 50 šil.
- Trygve Gulbrandsen: **IN VEČNO POJO GOZDOVI — DEDIŠČINA GOZDA**, dva romana iz kmečkega življenja, dve knjigi skupaj 548 str., pl. 108 šil.
- Erich M. Remarque: **NEMŠKA TRILOGIJA**, romani Na Zahodu nič novega, Črni obelisk, Ljubi svojega bližnjega, tri knjige skupaj 1016 str., pl. 175 šil.

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.
Knjigarna „Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse